

www.humak.fi

Opinnäytetyö

**”Tarpeeks pitkään, kun pysyy lämmössä, niin
sitä lämpiää itekin.”**

Homies Youth Work -hankkeen hyvät käytännöt ja
nuorten kokemuksia yksinäisyydestä

Anniina Ahlholm

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
9/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijä: Anniina Ahlholm

Opinnäytetyön nimi: ”Tarpeeks pitkään, kun pysyy lämmössä, niin sitä lämpiyttä itekin.” Homies Youth Work -hankkeen hyvät käytännöt ja nuorten kokemuksia yksinäisyydestä

Sivumäärä: 60 ja 5 liitesivua

Työn ohjaaja: Minna Rajalin

Työn tilaaja: Muutila ry, Homies Youth Work

Suomalaisista kouluikäisistä lapsista ja nuorista 10–20 prosenttia kokee yksinäisyyttä. Aikuisista noin 20 prosenttia kokee yksinäisyyttä jossakin vaiheessa aikuisuutta ja noin 10 prosenttia kokee yksinäisyyttä pitkäjaksoisesti, vuosien ajan. Viime vuosina Suomeen on syntynyt useita hankkeita, joiden tavoite on vähentää yksinäisyyttä tai sen haitallisimpia vaikutuksia. Yksi näistä hankkeista on Homies Youth Work, joka toimii opinnäytetyön tilaajana. Homies Youth Workin avustukset tulevat STEAn yksinäisyyden vähentämisen teemarahastosta. Hankkeen kohderyhmä on 13–25-vuotiaat yksinäiset nuoret.

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus Homies Youth Workin hyvistä käytännöistä nuorten näkökulmasta ja nuorten yksinäisyyden kokemuksista. Työn tutkimuskysymykset ovat: Mitkä ovat Homies Youth Workin hyvät käytännöt nuorten näkökulmasta? Mitä vaikutuksia toiminnalla on ollut nuoriin? Miten Homies Youth Work on vaikuttanut nuorten yksinäisyyden kokemuksiin? Tutkimus on toteutettu käyttämällä aineistona viiden nuoren teemahaastattelua, 11 nuoren asiakaspolkua sekä työntekijöiden ryhmäkeskustelua.

Sosiaalityössä on vaikuttavuuden mittaamiseen käytetty hyviä käytäntöjä. Hyvät käytännöt voivat olla arkipäiväisiä tai jopa itsestään selviä asioita. Ne on työmenetelmiä, interventioita ja toimintatapoja, joiden ei välttämättä tarvitse olla uusia. Niitä yhdistää se, että ne tekevät työstä vaivattomampaa, mielekkäämpää ja ovat taloudellisesti kannattavia. Tässä työssä tutkitaan nuorten haastattelujen ja asiakaspolkujen pohjalta, mitkä ovat Homies Youth Workin hyviä käytäntöjä ja mitä vaikutuksia ne ovat saaneet aikaan. Lisäksi tutkitaan nuorten kokemaa yksinäisyyttä ja millaisia vaikutuksia Homies Youth Workin toiminnalla on ollut näihin kokemuksiin.

Toiminnan hyvät käytännöt ovat yksinkertaisen kuuluisia, mutta sitäkin arvokkaampia ja merkityksellisempiä. Kyse on työntekijöiden roolista ja tavasta olla työntekijä sekä mentaliteetista kohdata ihmiset ja ympäröivä maailma sekä heidän tavasta ottaa nuoret huomioon ja työn keskiöön. Toiminnan vaikutukset ovat olleet moninaisia ja nuoret kuvaavat yksinäisyytensä kokemuksissa muutoksia laskevaan suuntaan.

Homies Youth Work on kerännyt tietoa toiminnan määrällisestä vaikuttavuudesta. Tämä opinnäytetyö tuo esille käytäntöjä, joita on mahdollista käyttää myös muussa nuoriso- ja asiakastyössä sekä sillä voidaan toteen näyttää Homies Youth Workin vaikutuksia.

Asiasanat: hyvät käytännöt, nuoret, nuorisotyö, vaikutukset, yksinäinen, yksinäisyys

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and Youth Work

Author: Anniina Ahlholm

Title: The good practices of action in Homies Youth Work -project and youths experience of loneliness

Number of Pages: 60 and 5 attachment pages

Supervisor: Minna Rajalin

Subscriber: Muutila ry, Homies Youth Work

In Finland 10–20 percent of children and youths feels themselves lonely. About 20 percent of Finnish adults feels themselves lonely conditionally and about 10 percent of Finnish adults feels themselves often lonely. Recent years has brought up many new projects in Finland, where the target is to reduce individual's loneliness or negative results of it. Homies Youth Work is one of these projects. Homies Youth Work is this thesis subscriber. STEA finances Homies Youth Work -project. Projects target group is 13- to 25-year-olds youths, who feels themselves lonely.

This thesis is a qualitative research of Homies Youth Work the good practices of action and youths loneliness. In this thesis research questionss are: Which are Homies Youth Work's the good practices from youths perspective? What outcomes have emerged from Homies Youth Work in youths? How have Homies Youth Work influenced youths feelings of loneliness? The research materials have been five youths interviews, 11 youths records and employee group interviews.

In social work inputs are often used to measure the good practices. The good practice can be a routine or some minor factor. Those are included in working methods and interventions. These practices doesn't have to be a new inventions. The good practices enables better work performance, makes work easier and economically smarter. This research inspects the good practices of Homies Youth Work and investigates the loneliness of youths.

The good practices of Homies Youth Work are simple and definitely significant. The relevant things in their youth work are the roles of employees, their way to encounter with youths and focus on youths wellbeing. Outcomes of research have been versatile and significant part of these youths feels that their loneliness has reduced.

in Keywords: loneliness, lonely, outcome, the good practices, youth work, youths

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TAUSTALLA KOTINUORISOTYÖ	7
2.1	Homies Youth Work	9
3	YKSINÄISYYS	11
3.1	Mitä yksinäisyys on?	11
3.2	Lasten ja nuorten yksinäisyys	13
3.3	Aikuisten yksinäisyys.....	14
3.4	Yksinäisyyden mittaaminen	16
4	VAIKUTTAVUUS.....	17
4.1	Vaikuttavuuden arviointi.....	20
4.2	Kuinka Homies Youth Work on arvioinut vaikuttavuutta?	22
5	AINEISTON HANKINTA JA TUTKIMINEN.....	23
5.1	Aineiston analyysi.....	25
5.2	Tutkimuksen rajaus	26
5.3	Tutkimuskysymykset ja tutkimusprosessin kuvaus.....	27
5.4	Aineiston esittely	28
6	TULOKSET	31
6.1	Työntekijän roolilla on suuri merkitys	31
6.2	Vaikutuksia minätietoisuuden kehittymiseen	34
6.3	Vaikutuksia nuorten ihmissuhteisiin	38
6.4	Vaikutuksia nuorten arkeen	40
6.5	Helppo tavoitettavuus ja pysyvyys	42
6.6	Nuorten kokemuksia yksinäisyydestä.....	45
6.7	Vaikutuksia nuorten yksinäisyyden kokemuksiin	47
6.8	Mitä ne hyvät käytännöt olivatkaan?	48
6.9	Yhteenveto tuloksista ja kehittämisen kohdat	49
7	POHDINTA.....	52
7.1	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	54
7.2	Opinnäytetyön vaikuttavuus, hyöty ja yleistettävyys.....	55

7.3	Jatkotutkimusaiheet.....	56
LÄHTEET	57
LIITTEET	61

1 JOHDANTO

Viime vuosina Suomeen on syntynyt useita hankkeita, jotka pyrkivät vähentämään yksinäisyyttä (Junttila 2018, 22). Homies Youth Work on yksi näistä hankkeista. Tutkimusten mukaan yksinäisyys ei ole kuitenkaan lisääntynyt viime vuosina (mt. 22), joten miksi yksinäisyyden teema on nostettu esiin ja sen eteen on alettu toimia?

Vaikka yksinäisyys ei olekaan lisääntynyt, sen vaikutukset ovat. Ne ovat muuttuneet kauaskantoisemmiksi ja voimakkaammiksi. Yksinäisyyden vaikutuksia ovat muun muassa työn ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen (mt. 22–23) sekä psyykinen että fyysinen sairastaminen (mt. 80). Työn, koulutuksen ja erilaisten työllisyyspalveluiden ulkopuolelle jääneet nuoret aikuiset käyttävät eniten korjaavia ja viimesijaisia palveluita. Nämä nuoret ovat ulkopuolisia ja heidän tarvitsemansa palvelut maksavat. Tämä tulee yhteiskunnallemme kalliiksi ja siihen ei ole kohta enää varaa. (Mt. 2018, 22–23.) Huoli on saanut meidät toimimaan, kuten yhteiskunnassamme usein. Nyt, kun asia on todettu, voidaan siirtyä pois huolesta ja keskittyä rakentaviin ratkaisuihin ja tietopohjaan ratkaisujen takana.

Käsissäsi on opinnäytetyö, jossa tutkitaan haastattelujen ja asiakaspolkujen kautta Homies Youth Workin vaikutuksia ja hyviä käytäntöjä nuorten näkökulmasta katsottuna sekä nuorten yksinäisyyden kokemuksia. Opinnäytetyössä vastataan seuraaviin kysymyksiin: Mitkä ovat Homies Youth Workin hyvät käytännöt nuorten näkökulmasta? Mitä vaikutuksia toiminnalla on ollut nuoriin? Miten Homies Youth Work on vaikuttanut nuorten yksinäisyyden kokemuksiin?

Homies Youth Work on arvioinut toimintansa vaikuttavuutta määrällisesti sekä palautteen perusteella laadullisesti. Opinnäytetyön lähtökohta on lisätä tietoa Homies Youth Workin hyvistä käytännöistä. Homies Youth Work on hanke ja täten työ on ollut

kehittävää läpi sen elinkaaren. Kuitenkaan asiakaspolkujen tuoma tieto ei ole ollut aiemmin tutkimuksen kohteena. Nuorten asiakaspolkujen ja haastatteluiden perusteella löytyy toiminnasta myös kehittämisen kohteita, joihin palataan kappaleessa: yhteenveto tuloksista ja kehittämisen kohdat.

Miltä yksinäisyys nuoresta tuntuu? Miten Homies Youth Work on vaikuttanut nuorten yksinäisyyden kokemuksiin? Tove Jansson (2017) on kirjoittanut näkymättömästä lapsesta, Ninnistä. Vaikka kyseessä on satu, se on myös totta. Tarina siitä, kuinka näkymättömän lapsi muuttuu näkyväksi. Se vaatii aikaa. Se vaatii kuulluksi tulemistä. Se vaatii hyväksytyksi tulemistä. Se vaatii nähdyksi tulemistä, vaikka onkin näkymätön. Kuinka nähdään, kuinka kuullaan ja kuinka annetaan aikaa? Vastauksia näihin kysymyksiin löytyy tästä opinnäytetyöstä.

Tässä työssä perehdytään ensin kotinuorisotyön taustoihin sekä Homies Youth Workin toimintaan. Yksinäisyyteen paneudutaan lasten, nuorten ja aikuisten näkökulmasta sekä tapoina arvioida sitä. Vaikuttavuutta käsitellään terminä ja sen arvioinnin kautta. Aineistoon tutustumisen jälkeen paneudutaan tuloksiin ja viimeiseksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta, hyötyjä ja pohditaan aiheita jatkotutkimuksille.

2 TAUSTALLA KOTINUORISOTYÖ

Kotinuorisotyö sai siivet alleen ensi kertaan, kun kaksi jyvaskyläläistä nuorisotyöntekijää pohtivat, miksi nuorisotiloilla ei näy maahanmuuttajatyttöjä, vaikka poikia oli paljon. Asia mietitytti ja sai vastauksena ajatuksen mennä nuorten kotiin. Tästä ajatuksesta syntyi Polku kotiin -projekti (2013–2015). (Ukkonen 2015.) Projekti oli suunnattu maahanmuuttajatyttöille. Projektin lähtökohta ei ollut nuorten yksinäisyys, vaan

tavoittaa maahanmuuttajatyttöjä nuorisotyön piiriin. Projektissa havaittiin, että kotinuorisotyön vaikutukset olivat myönteisiä. Nuorten kontaktit kantasuomalaisiin kasvoivat ja Suomen kulttuurin sekä kielen oppiminen lisääntyivät. Nuorten elämään syntyi lisää iloa ja yksinäisyyden kokemukset vähentyivät. Homies Youth Work on jatkoa Polku kotiin projektiin. Tavoitteena on ollut kehittää toimintaa laajemmin, yksinäisyyttä kokevien nuorten pariin. (Muutila ry 2016.)

Ennen kotinuorisotyön syntymistä ovat etsivät nuorisotyöntekijät saattaneet käydä nuoren kotona, etsimässä ja hakemassa heitä toimintoihin (Puuronen 2014, 34–36). Nuorisolain mukaan etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tukea tarvitseva nuori ja edelleen ohjata hänet palvelun piiriin, joka edistää hänen osallisuuttaan yhteiskuntaan, pääsyä opintojen ja työmarkkinoiden piiriin tai edistää nuoren kasvua ja itsenäistymistä. (Nuorisolaki 1285/2016, 10§.) Etsivä nuorisotyö pyrkii ohjaamaan nuoria eteenpäin oikeisiin palveluihin, kun taas kotinuorisotyö voi tehdä ennaltaehkäisevää työtä ja tukea nuoren elämää, vaikka se itsessään olisi tasapainossa, mutta vapaa-aika on rajautunut kotiin. Siitä huolimatta, että kotinuorisotyön yksi ympäristö on koti, tarkoitus ei ole jäädä vain sinne. Tarkoitus on tukea nuoren osallisuutta ja kuulumista lähiympäristöihin ja yhteiskuntaan. (Ukkonen 2015, 9–10.)

Kotinuorisotyö antaa mahdollisuuksia työskentelyyn myös perheiden kanssa. Perhetilanteet on mahdollista ottaa luontevasti huomioon, kun työskentely tapahtuu nuoren kotona. Syy kotiin rajautuneeseen elämään voi olla esimerkiksi perhesuhteet, joita tukemalla nuoren elinpiiri voi laajentua. (Kolehmainen 2019.) Yksinäisyys, perheen ja nuoren omat toiveet vapaa-ajan vietosta, vammat ja sairaudet sekä kokemukset kiusaamisesta voivat myös olla syitä kotona vietetylle vapaa-ajalle (Ukkonen 2015, 10).

Kotinuorisotyön etuna voidaan nähdä sen kokonaisvaltaisuus. Erilaiset elämäntilanteet ovat helpommin havaittavissa nuorten arkiympäristössä. Kotoa lähtemisen haastetta kotinuorisotyö ratkoo kotoa hakemalla. Yhdessä meneminen uusiin paikkoihin

on luonut turvallisuuden tunnetta sellaisiin tilanteisiin, jotka on koettu yksin haastavina. Kotoa pois lähteminen taas on lisännyt nuorten toimijuutta. (Kolehmainen 2019.)

2.1 Homies Youth Work

Työn tilaajana toimii Homies Youth Work, joka on Jyväskylän seudulla toimiva kotinuorisotyön hanke, joka aloitti toimintansa kesäkuussa 2017. Sen rahoitus tulee Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEAlta. yksinäisyyden vähentämisen teemarahoituksesta. (Muutila ry 2017.) Hanketta koordinoi Muutila ry ja tällä hetkellä hankkeessa työskentelee kaksi työntekijää. Homies Youth Workin toiminta lähtee rajattomuudesta, eli työtä tehdään nuorten toivomissa paikoissa, kotona ja yhteiskunnan luomissa miljöissä. (Muutila ry 2018.) Työntekijät työskentelevät arkisin ja viikonloppuisin sekä ilta- ja tarvittaessa jopa yöaikaan, nuoren tarpeiden mukaan.

Hankkeen projektisuunnitelma lupaa rikkoo ajatuksen ”kukaan ei tuu sua kotoa hakemaan”, sillä kotoa hakemiselle on yhteiskunnallinen tarve (Muutila ry 2016). Aluksi toiminta oli suunnattu 13–25-vuotiaille nuorille, jotka kokivat yksinäisyyttä ja joiden yksinäisyyden piirteenä oli joko kotiin rajautunut elämä tai yksinäisyyden kiinnittyminen kotiympäristöön (Muutila ry 2017). Nopeasti työntekijöille kuitenkin ilmeni yksinäisyyden monimuotoisuus ja kohderyhmän määritelmää laajennettiin ja tarkennettiin. Homies Youth Workin väliraportti 2017–2018 kertoo, että vuonna 2018 yksilövalmennuksessa olevia nuoria oli 46 ja yksilötapaamiskertoja oli yhteensä 419. Matalan kynnyksen toiminnassa mukana oli 59 nuorta ja käyntikertoja oli 672. (Muutila ry 2019.)

Homies Youth Workin kolme lähtökohtaa ovat *rajattomuus*, *tavoitettavuus* ja *muokattavuus* (Muutila ry 2018). Työntekijät kuvaavat rajattomuuden tarkoittavan sitä, että työ ei ole lukittu tiettyyn paikkaan tai aikaan, vaan kaikki ympäristöt, tapaamisajat ja -sisällöt ovat mahdollisia. Pieni organisaatio mahdollistaa rajattomuuden siihen,

ettei asioita tarvitse varmistaa korkeammilta tasoilta, ja näin myös nopea reagointi on mahdollista. Toiminnan tavoitettavuudesta kertoo myös se, että ensimmäiseen yhteydenottoon vastataan nopeasti ja ensimmäiselle tapaamiselle koetetaan löytää nopeasti aika. Tavoitettavuudella tarkoitetaan myös monikanavaisuutta, sillä työntekijät saa kiinni sähköpostilla, soittamalla, viestillä tai WhatsAppilla sekä Instagramista ja Facebookista. Tämän lisäksi toiminnassa olevat nuoret voivat olla yhteydessä työntekijöihin peliyhteisösovellus Discordin kautta. Muokattavuus toiminnassa tarkoittaa nuori-lähtöisiä polkuja. Yksilövalmennuksella on alku- ja loppupisteensä, mutta niiden välissä valmennus toteutetaan nuoren tarpeiden ja toiveiden mukaan, eikä tiettyä kaavaa ole. Yksilövalmennukset pyrkivät rikkomaan arjen kaavaa ja rytmiä, jotta myös muutoksia tapahtuu.

Toiminta jakautuu neljään eri teemaan, jotka ovat Homies yksilövalmennus, Homies ryhmävalmennus, Homies tutkimusmatkailu ja Homies-heimo. Yksilövalmennus alkaa nykytilanteen selvittämisestä ja tavoitteiden luomisesta. Yhdessä nuoren kanssa tehdään suunnitelma valmennuksen sisällöstä. Sisällöllisesti toiminta voi olla omien sosiaalisten taitojen vahvistamista, keskustelua, itsetuntemuksen parantamista ja vapaa-ajan toimintoihin tutustumista yhdessä. Asiakkuus päättyy loppuarviointiin, jossa mietitään nuoren jatkosuunnitelmia. Ryhmävalmennukset ovat projektiluontoisia ja niiden teemat vaihtelevat nuorten tarpeiden mukaan. Esimerkiksi KasvuPlan-valmennuksissa työstetään omia kasvunpaikkoja, toimitaan konkreettisesti unelmien eteen ja selkeytetään omaa identiteettiä. Homies tutkimusmatkailussa on kyse ryhmän kanssa tutustumisesta uusiin paikkoihin ja tapahtumiin. Tutustumiskohteina ovat erilaiset paikat ja tilat sekä vapaa-ajan mahdollisuudet. Homies-heimo taas on yhteisö, joka koostuu Homies Youth Workin toiminnassa mukana olevista nuorista. Heimolaiset tekevät asioita yhdessä, tutustuvat toisiinsa ja he saavat tietoa tulevista tapahtumista ja ohjelmasta. (Muutila ry 2018.)

3 YKSINÄISYYS

Homies Youth Workin kohderyhmä on 13–25-vuotiaat yksinäiset nuoret ja tavoitteena on vähentää nuorten yksinäisyyden kokemusta (Muutila ry 2016), siksi yksinäisyys on opinnäytetyön kannalta tärkeä käsite. Yksinäisyys kappaleessa käsitellään, mitä yksinäisyys yleisesti on. Sen lisäksi käsitellään lasten ja nuorten sekä aikuisten yksinäisyyttä suomessa. Haastatellut nuoret ovat nuoria aikuisia, joten on tärkeä nostaa esille sekä nuorten että aikuisten yksinäisyyttä. Lopussa kerrotaan vielä muutamia sanoja yksinäisyyden mittaamisesta. Nuorten kokemukset yksinäisyydestä ovat läsnä opinnäytetyössä laadullisesta näkökulmasta. Yksi haastattelujen teema on yksinäisyys, joten on relevanttia kuvata sen mittaamista osana opinnäytetyötä.

3.1 Mitä yksinäisyys on?

Yksinäisyyttä on aina ollut olemassa ja se on ollut esillä esimerkiksi taiteessa vuosisatojen ajan. Kuitenkin tutkimusta siitä on tehty vähän. (Junttila 2015, 13–15.) 2010-luvulla yksinäisyyttä on nostettu esille ja siitä on alettu tehdä tutkimusta. Aikaisemmin yksinäisyystutkimukset ovat koskeneet lähinnä vanhuksia. (Saari 2019.)

Yksinäisyydessä on kyse ihmisen subjektiivisesta kokemuksesta, jossa hän tuntee negatiivista oloa määrällisesti tai laadullisesti puutteellisista ihmissuhteista. Kukaan toinen ei voi määritellä toisen kokemaa yksinäisyyttä, eli sen voi määritellä vain ihminen itse. (Junttila 2015, 13–18). Yksinäisyyden tunne voi syntyä silloin, kun henkilö on yksin, eikä hänellä ole ketään, kenen kanssa voisi jakaa ajatuksia. Yksinäisyyden kokemus voi tulla myös silloin, kun henkilö on ihmisten ympäröimänä, mutta tuntee itsensä ulkopuoliseksi tai kuulumattomaksi ympärillä olevaan joukkoon. (Junttila 2015, 13–18; Svendsen 2015, 18–19.)

On syytä erottaa toisistaan yksinäisyys ja yksin oleminen. Yksin oleminen on fyysinen tila, jolloin voi kokea yksinäisyyttä tai voi olla kokematta sitä. (Junttila 2015, 13–18; Svendsen 2015, 18; Müller & Lehtonen 2016, 90.) Yksinäisyys taas on aina psyykinen kokemus, eikä se koskaan ole positiivinen. Ihmisillä on odotuksia ja toiveita sosiaalisista suhteista. Silloin kun odotukset ja toiveet kohtaavat sen hetkisen olotilan, voi syntyä ristiriitaa, josta syntyy kokemus yksinäisyydestä. Yksinäisyyden ja epäonnistumisen tunne voi syntyä myös siitä, kun ihminen luo itselleen jonkinlaisen tavoitetason ihmissuhteiden määrästä ja laadusta. Kun tämä ei toteudu, voi syntyä kokemus epäonnistumisesta ja yksinäisyydestä. (Junttila 2015, 13–18.)

Yksinäisyyttä voidaan jakaa eri tavoin, sillä esimerkiksi Junttila (2015) kertoo sosiaalisesta ja emotionaalisesta yksinäisyydestä. Sosiaalisessa yksinäisyydessä on kyse siitä, että ihminen ei kuulu erilaisiin ryhmiin ja verkostoihin. Ja vaikka hän niihin näennäisesti kuuluisikin, kokee hän silti yksinäisyyttä. Sosiaalinen yksinäisyys voi olla syy masennuksen laukeamiseen, jolloin masentunut ihminen vetäytyy ja tällöin sosiaalisen yksinäisyyden kokemus voi olla suuri. (mt. 33–40.) Emotionaalisessa yksinäisyydessä on kyse siitä, että ihmisellä ei ole ketään, kelle jakaa asioitaan, joka kuuntelisi ja jolle voisi kertoa salaisuudet ja joka tietää, mitkä sanat lohduttavat ja auttavat. Lasten kohdalla kaverit ovat usein myös fyysisesti lähellä. Kuitenkin nuoruuteen tultaessa voi läheiset ystävät asua kaukana, eikä tapaamisia tai edes yhteydenpitoa välttämättä ole kovin usein. Tieto toisen ihmisen olemassaolosta helpottaa, eikä kokemusta emotionaalisesta yksinäisyydestä synny. Emotionaalisen yksinäisyyden kokemukset voivat synnyttää psyykkisiä sairauksia ja sen vaikutukset ovat usein vakavampia kuin sosiaalisen yksinäisyyden. (Mt. 40–42.)

Yksi erittäin ikävä yksinäisyyden vaikutus on se, että siitä on haastava päästä eroon. Kerran yksinäisyyttä kokenut kokee sitä todennäköisemmin uudestaan kuin henkilö, joka ei ole kokenut yksinäisyyttä. (Mt. 74; Erkkö & Hannukkala 2018, 127.) Lasten elämässä sosiaalinen- ja emotionaalinen yksinäisyys kulkevat usein yhdessä. Jos lapsi on sosiaalisesti yksin, ei hänellä ole mahdollisuutta saada emotionaalisesta kokemuksesta siitä, että on jonkun paras leikkikaveri. (Junttila 2015, 33.)

3.2 Lasten ja nuorten yksinäisyys

Suomalaiset lapset ovat pärjänneet hyvin PISA-tutkimuksissa, vaikka tulokset ovat laskeneet viime vuosina (Junttila 2015, 23). Heikkoutena on kuitenkin aina ollut kouluviihtyvyys, jossa erityisesti pojat ovat olleet vuosikautia kansainvälisissä vertailuissa pohjalla. Tutkimukset tuovat esiin, että suomalaisten sosioemotionaalinen hyvinvointi ei ole vahvaa. Lapset ovat yksinäisiä, syrjittyjä, kiusattuja eivätkä he ole koulupäiviinsä tyytyväisiä. 10–20 prosenttia Suomen koululaisista kokee yksinäisyyttä, osa useammin, osa harvemmin. (Junttila 2015, 23–29.) PISA-tutkimukset tehdään vajaan 40 eri maassa kolmen vuoden välein. Niissä mitataan 15-vuotiaiden nuorten osaamista luonnontieteiden, lukutaidon ja matematiikan osalta. Lisäksi mitataan tulevaisuuden kannalta tärkeitä taitoja sekä selvitetään nuorten opiskelutaitoja ja -asenteita. PISA-tutkimusten tarkoitus on tuottaa tietoa koulutuksen tilasta ja tuloksista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019.)

Mistä yksinäisyys sitten johtuu? Voidaan sanoa, että on sattumaa, kuka kokee yksinäisyyttä. Kuitenkin yksinäisyyttä kokevilla henkilöillä on samankaltaisia, toistuvia tekijöitä. Tällaisia tekijöitä on tilannetekijät, erilaisuus ja oma kokemus erilaisuudesta, sosiaaliset ja kognitiiviset taidot, sosiaalinen maine tai lapsuudessa koettu kaltoinkohtelu. (Junttila 2015, 120–124.) Tilannetekijöillä tarkoitetaan esimerkiksi muuttamista useita kertoja lapsuuden aikana sekä koulujen ja koulukavereiden vaihtumista (Junttila 2015, 120–121; Tiilikainen 2016, 135). Tiilikainen (2016, 133) kertoo myös ympäristöllä olevan merkitystä lapsuudessa koettuun yksinäisyyteen, jos koti on kaukana muista, on kavereita haastava löytää ennen kouluikää. Erilaisuus ja oma kokemus erilaisuudesta voi syntyä monista asioista, esimerkiksi halusta pukeutua eri tavalla kuin muut, kokemus vääränlaisesta kehosta, muista poikkeava koulumenestys tai erilaiset mielenkiinnon kohteet kuin kavereilla (Junttila 2015, 122–122). Sosiaalisilla ja kognitiivisilla taidoilla voidaan tarkoittaa sosiaalisia taitoja tai opittuja tapoja. Sosiaalista mainetta nuorten keskuudessa voi nostaa se, että on suosittu ja haluttua seuraa. Toisaalta sitä laskee se, ettei ole kavereita, on terveydellisistä syistä heikko tai on tullut kiusatuksi. Lapsuudessa koettu kaltoinkohtelu voi olla huomiotta jättämistä, lapsien

eriarvostamista tai vanhempien päihdeongelma, jonka keskellä lapsi tai nuori elää. (Mt. 120–124.)

Yksinäisyyden syynä voivat siis olla monet tekijät. Huomioitavaa on se, kuinka lapsen ja nuoren ominaisuudet, taidot ja käytös sopii yhteen ympäristön luomien vaatimusten kanssa. Jos lapsi tai nuori saa positiivista vahvistusta hyväksytyksi koetulle toiminnalleen, on hyvää käytöstä helppo jatkaa myös muissa ympäristöissä. Jos taas palaute omasta toiminnasta on negatiivista, voi lapsi tai nuori muuttaa omaa käytöstään ja hän voi muuttua vetäytyväksi tai epäluuloiseksi. (Junttila 2015, 120–125.) Yleisesti negatiivisiksi koetut asiat lapsuudessa, kuten vanhempien psyykkinen sairastaminen tai huono sosioekonominen asema voivat lisätä yksinäisyyden kokemuksia aikuisella iällä (Tiilikainen 2016, 132–133).

3.3 Aikuisten yksinäisyys

Tällä hetkellä joka viides aikuinen kokee jossakin elämänsä vaiheessa yksinäisyyttä. Yhtäjaksoisesti, useita vuosia kerrallaan siitä kärsii noin joka kymmenes aikuinen. (Junttila 2018, 17; Kauhanen 2016, 96.) Vielä joitakin kymmeniä vuosia sitten yksinäinen ihminen saattoi olla hieman ”omanlaisensa” persoona, jonka ympärillä oli sukua ja perhettä, jotka pitivät huolta. Tänä päivänä ihminen itse määrittää millaisia sosiaalisia verkostoja itselleen rakentaa ja ylläpitää. Jos valintojen mahdollistama sosiaalisten verkostojen luominen ja ylläpitäminen eivät syystä tai toisesta onnistu, jää ihminen helposti irralliseksi ja ulkopuoliseksi. (Junttila 2018, 17.)

Usein aikuinen palaa lapsuuteensa, miettiessään yksinäisyytensä alkua. Huonot perhesuhteet, leikkikaverien puute tai lapsena syntynyt ulkopuolisuuden tunne ovat yleisesti kuvattuja syitä yksinäisyyden alkamiseen. Yksinäisyyttä kokevat ovat kuvanneet yksinäisyyteen johtaneita syitä eri elämänvaiheista. Ero parisuhteesta tai leskeksi jääminen ovat myös ihmisten kokemuksen mukaan laukaisevia tekijöitä yksinäisyyteen.

(Tiilikainen 2016, 132–146.) Väestötasolla parisuhde vähentää yksinäisyyden kokemuksia, mutta se ei kuitenkaan pelasta yksinäisyydeltä. Ei ole poikkeuksellista, että yksinäisyyttä koetaan myös parisuhteessa. Ruuhkavuodet vievät aikaa ja niin sanotusti ihmiset kasvavat erilleen. (Kontula & Saari 2016, 164.) Yksinäisyyttä koetaan siis monessa elämäntilanteessa, ja sen syitä ja alkua voidaan hakea kaukaa lapsuudesta tai vasta aikuisuudessa tapahtuneista seiskoista.

Aikuisten kuvaamaa yksinäisyyden tunnetta voidaan jakaa eri tavoin. Se tuntuu ahdistavalta ja pahalta. Se tuntuu häpeälliseltä ja omasta epäonnistumisesta johtuvalta. Se tuntuu siltä, ettei itsellä ole mitään merkitystä ja arvoa. Ihminen voi tuntea häpeää elämäntilanteestaan. (Junttila 2018, 86.) Pahimmillaan yksinäisyyden tunne on silloin, kun ihminen kyseenalaistaa koko olemassaoloaan. Silloin ihminen ajattelee, että muille on merkityksetöntä, mitä hänelle tapahtuu. (Mt. 98.) Yksinäisyydestä häpeällistä tekee ajatus siitä, ettei ole yhtä kelvollinen tai arvokas kuin muut. Häpeää voi herättää oma perhetilanne tai se, ettei ole löytänyt itselleen sopivaa kumppania. (Mt. 91–92.)

Sen lisäksi, että yksinäisyys on taakka, se satuttaa, laskee mielialaa ja saa aikaan negatiivisia tunteita. Lisäksi se nostaa moninkertaisesti riskiä sairastua sekä psyykkisesti että fyysisesti. Niillä ihmisillä, jotka kokevat yksinäisyyttä on yli 10-kertainen riski sairastua masennukseen ja myös muihin psyykkisiin sairauksiin sairastumisen todennäköisyys kasvaa. Ihmisen psyyke ja fysiikka ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa, joten myös riski fyysisiin sairauksiin kasvaa. (Junttila 2018, 80–83.) Yksinäisyys on kansanterveysongelma, jo yksin sen yleisyyden takia. Lisäksi se alentaa terveyttä ja heikentää toimintakykyä sekä lisää riskiä ennenaikaiseen kuolemaan. (Kauhanen 2016, 97–100.) Yksinäiset ihmiset kokevat terveydentilansa heikommaksi kuin keskimääräisesti ihmiset yleensä (mt. 103).

3.4 Yksinäisyyden mittaaminen

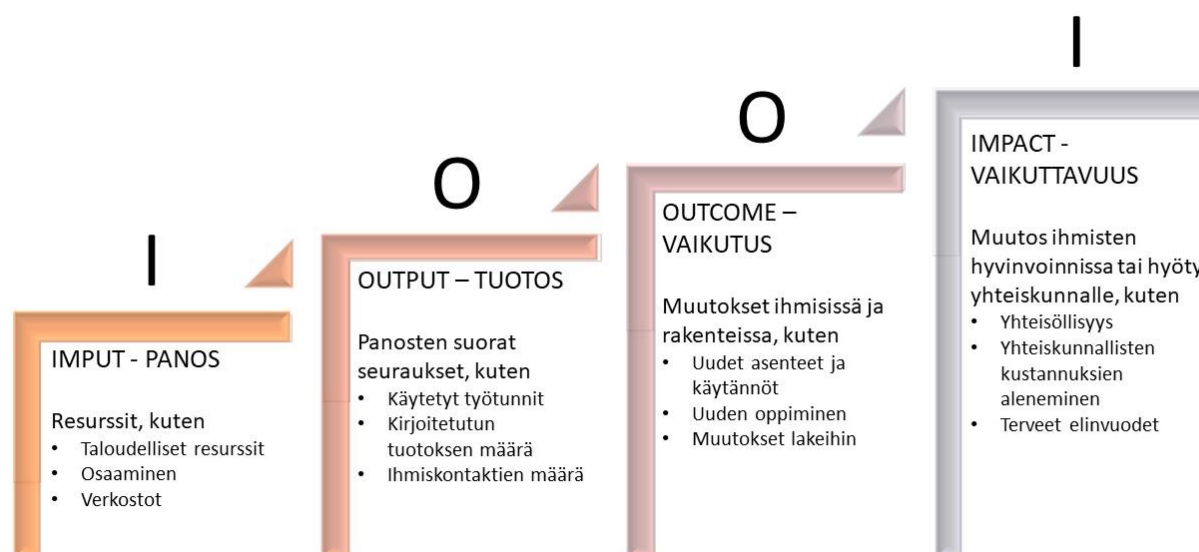
Miten yksinäisyyttä sitten mitataan, jos se on subjektiivinen kokemus ja ihmiset kokevat sen eri tavoin? Yksinäisyyttä ei voida luotettavasti mitata kysymällä ”koetko itsesi yksinäiseksi?” (Junttila 2015, 55; Saari 2019). Lasten ja nuorten yksinäisyyttä mitattaessa on luotettavinta muuttaa sosiaalisen ja emotionaalisen yksinäisyyden kokemukset konkreettisesti mitattaviksi väittämiksi, joihin vastataan vahvuusasteikolla 1–4. Esimerkiksi sosiaalista yksinäisyyttä mitattaessa voidaan esittää väittämiä, kuten ”tunnen, etten ole muiden hyväksymä” tai ”minulla on kokemus siitä, ettei kukaan halua olla minun kanssani”. Emotionaalista yksinäisyyttä mitattaessa voidaan esittää seuraavanlaisia väittämiä, ”minulla on varmuus siitä, ettei minulla ole ketään läheistä omaa ystävää” tai ”minulla on vahva toive ystävästä, joka välittäisi”. (Junttila 2015, 55–68.) Toisin kuin ehkä yleensä ajatellaan tutkimusten mukaan pojat kokevat enemmän yksinäisyyttä kuin tytöt. Pojat eivät puhu asiasta, mutta vastaavat salatuissa tutkimuskysymyksissä useammin olevansa yksinäisempiä kuin tytöt. (Mt. 70–73.)

Vuonna 2015 nuorisobarometrissa kysyttiin ensimmäisen kerran nuorten kokemuksia yksinäisyydestä. Samana vuonna nuorista 35 prosenttia kertoi olevansa yksinäisiä ainakin joskus ja neljä prosenttia vastasi kokevansa usein itsensä yksinäiseksi. (Myllyniemi 2015, 83.) Vuonna 2016 nuorisobarometrissa kysyttiin, kuinka paljon nuoret elämässään kokevat epävarmuutta tai turvattomuutta yksinäisyyden takia. Tällöin 11 prosenttia vastasi kokevansa yksinäisyyden takia erittäin tai melko paljon turvattomuutta tai epävarmuutta. (Myllyniemi 2016, 50.) Vuoden 2016 jälkeen nuorisobarometrissa ei ole kysytty yksinäisyyteen viittavia kysymyksiä.

4 VAIKUTTAVUUS

Vaikuttavuus syntyy vaikutuksista. Vaikutukset tuotoksista ja tuotokset panoksista. Englanninkielellä tämä logiikkaketju tunnetaan nimellä iioi, eli termeillä Imput (panos), Output (tuotos), Outcome (vaikutus) ja Impact (vaikuttavuus). (Aistrich 2014; Heliskoski, Humala, Kopola, Tonteri & Tykkyläinen 2018, 5.)

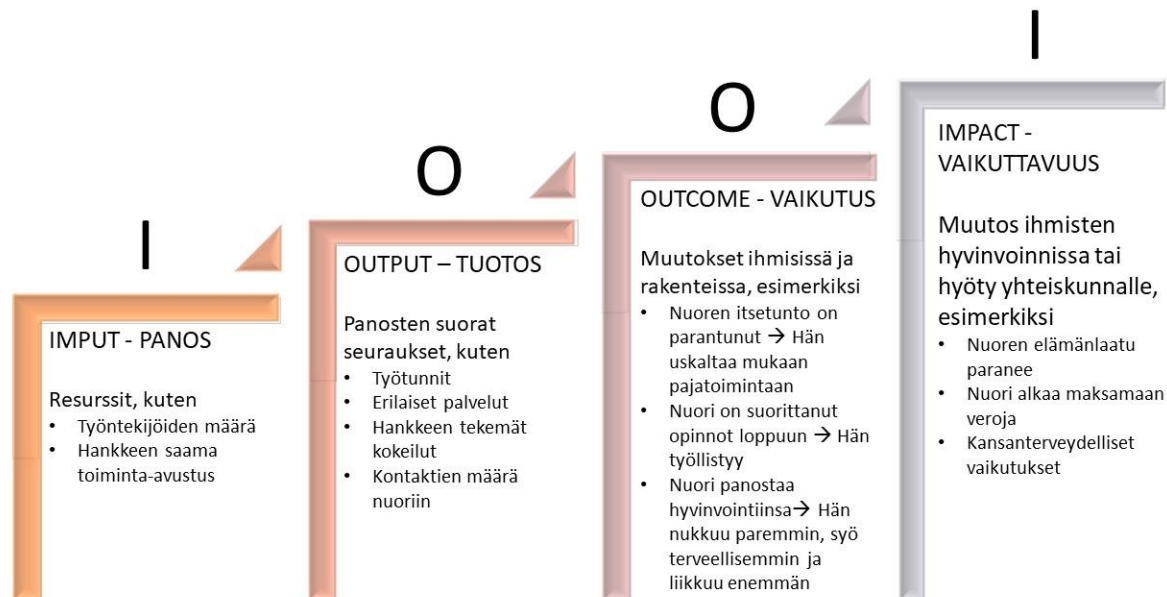
Aloitetaan panoksista, mitä se oikein tarkoittaa? Tässä yhteydessä panos tarkoittaa resursseja: taloudellisia resursseja, osaamista, verkostoja ja työtuntien määrää. Tuotokseksi kutsutaan panosten suorina seurauksina, kuten työtunteja ja kirjoitetun tuotoksen sekä ihmiskontaktien määrää. Vaikutus taas kertoo, mitä muutoksia ihmisissä ja rakenteissa on saatu aikaan. Nämä voivat olla uusia asenteita ja käytäntöjä, uuden oppimista tai vaikka muutoksia laissa. Vaikuttavuudesta on kyse siinä vaiheessa, kun tapahtuu muutosta ihmisen hyvinvoinnissa tai hyöty on yhteiskunnallinen ja se syntyy tiettyjen toimien ansiosta. Tällaisia asioita voi olla yhteisöllisyys, yhteiskunnallisten kustannuksien aleneminen ja terveet elinvuodet. (Aistrich 2014.) Havainnollistava kuvio yksi löytyy tämän kappaleen alta.

Kuvio 1. Iooi-vaikutusketju. Mukailten Heliskoskea, Humalaa, Kopola, Tonteria ja Tykkyläistä (2018, 5).

Miten tätä voitaisiin sitten soveltaa Homies Youth Workin kohdalla? Havainnollistava kuvio kaksi löytyy tämän kappaleen jälkeen. Panos olisi työntekijöiden määrä ja hankkeen toimintaan annettu raha. Tuotos olisi kokeilut, mitä on tehty ja kuinka monta nuorta on kontaktoitu. Tämä tarkoittaa siis kokeiluja ja erilaisia palveluita, joita hanke on järjestänyt. Määrällisesti tuotosten luvut löytyvät väliraportista. Vaikutukset ovat konkreettisia muutoksia ihmisten elämässä, käyttäytymisessä ja kokemusmaailmassa. Esimerkiksi nuori on saanut suoritettua opinnot loppuun tai nuoren itsetunto on parantunut ja hän uskaltaa jutella muille ihmisille. Entä sitten vaikuttavuus? Hypoteettisesti ajateltuna se voi olla seuraavaa. Kun nuori on saanut suoritettua opinnot loppuun, hänen elämänlaatunsa on parantunut, hän ei ole stressaantunut ja sen myötä on alkanut nukkumaan enemmän ja syömään terveellisesti ja näillä taas on myös kansanterveydellisesti positiivisia vaikutuksia. Tai nuori, jonka itsetunto on parantunut ja hän on uskaltanut jutella muille ihmisille. Tämän myötä voisi ajatella, että hän on saanut rohkeutta hakeutua pajatoimintaan, jonka myötä hänen vuorokausirytmensä on normalisoitunut. Edellä mainittujen myötä nuori on saanut elämäänsä mielekkyyttä takaisin. Kasvaneen itsetunnon myötä nuori on uskaltanut lähteä mukaan vanhaan harrastustoimintaansa ja tämä on lisännyt nuoren elämänlaatua. Esimerkit ovat melko

mustavalkoisia, mutta niiden tarkoitus on kuvata sitä, kuinka monisyisestä asiasta vaikuttavuudessa on kyse.

Kuvio 2. Esimerkki iooi-vaikutusketjusta Homies Youth Workissa. Mukailten Heliskoskea, Humalaa, Kopolaa, Tonteria ja Tykkyläistä (2018, 5).

Vaikuttavuus ja vaikutus voivat olla joissakin tapauksissa haastava erottaa. Syyt tapahtuneeseen muutokseen jakautuvat moniin asioihin ja ei ole itsestään selvää, mistä muutokset johtuvat. Useissa tapauksissa vaikuttavuus ilmenee vasta vuosien päästä. (Aistrich 2014.) Vaikuttavuudesta luettuani on käynyt ilmi, että monessa tapauksessa vaikuttavuudesta ja vaikutuksista kirjoitetaan sekaisin, eikä kaikissa tapauksissa ole helppoa ottaa selvää, kummasta asiasta on kyse.

Hyviä käytäntöjä on sosiaalityössä käytetty vaikuttavuuden arvioinnissa. Tällöin on tarkasteltu hyviä käytännön keinoja, jotka eivät pääasiassa pohjaudu työn systemaattiseen analysoimiseen. Tarkoituksena on levittää hyviä käytäntöjä myös muihin yhteyksiin. (Pohjola 2012, 19.) Hyvät käytännöt ovat työmenetelmiä, interventioita ja toimintatapoja ja –malleja, ne eivät välttämättä ole silti uusia tapoja. Hyvien käytäntöjen

yhdistävä tekijä on, että ne tekevät työstä vaivattomampaa ja mielekkäämpää. Hyvät käytännöt ovat muun muassa taloudellisesti kannattavia (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018; Sulkunen 2005, 44.). Ne tuottavat hyvää, ovat innovatiivisia, ovat siirrettävissä ja ovat vaikuttavia ainakin pitkällä aikavälillä sekä perustuvat monipuolisesti tietoon vaikuttavuudesta ja toimivuudesta (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018).

Hyville käytännöille tunnuksenomaisena voidaan pitää esimerkiksi tarvelähtöisyyttä, mallinnettavuutta, kustannustehokkuutta ja toimivuutta sekä tuloksellisuutta, sillä niitä tulee voida arvioida, verrata ja analysoida. Useissa tilanteissa hyvissä käytännöissä on kyse työntekijöille kertyvästä hiljaisesta tiedosta. Hyvän käytännön ei tarvitse olla iso kokonaisuus, se voi olla arkipäiväinen ja jopa itsestään selvä asia. (Mt. 2018.) Voidaan siis sanoa, että vaikuttavuutta voidaan arvioida myös siten, että hyväksi havaittu kirjataan ylös mallinnettavaan ja ymmärrettävään muotoon ja se tuodaan toisille eteenpäin hyödynnettäväksi. Kuitenkin omasta mielestäni tässä piilee pieni ristiriita. Sillä vaikuttavuuden arvioinnin oleellinen osa on mittaaminen (Paasio 2016: Aistrich 2014). Vaikka Aistrich (2014) kommentoi, että joissakin tapauksissa mittaaminen ei ole resurssien takia järkevää, mutta tällöin on varmistuttava, että saavutetut vaikutukset ovat järkeviä myös tulevaisuudessa.

4.1 Vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuutta voidaan tutkia määrällisenä tai laadullisena. Oleellista on miettiä, minkä vaikuttavuutta arvioidaan suhteessa mihinkin (Mäkitalo 2008, 112). Vaikuttavuutta voidaan arvioida yksilöllisesti (mt. 112; Siurala 2014, 24) tai yhteiskunnallisesti (Suomen sosiaali ja terveys ry, 2019). Vaikuttavuuden määrällinen arviointi perustuu mittaustulosten vertailuun ja sen tulos on joko, että määrällistä vaikuttavuutta on tai ei ole (Mäkitalo 2008, 112). Vaikuttavuuden tutkiminen edellyttää aina ilmiön tulkin-taa ja teoreettista ymmärtämistä, kyse ei ole vain laskutoimituksesta tai sanallisista kuvauksista. Vaikuttavuustutkimuksessa huomioitavaa on se, etteivät vaikutukset aina ole odotusten mukaisia vaan voivat olla jopa päinvastaisia. (Vilkkumaa 2018, 111).

Jotta vaikuttavuutta voidaan arvioida, on ensin mitattava. Mittaaminen ei välttämättä tarkoita lukuarvojen antamista, vaan se voi olla mahdollisimman luotettavien havaintojen tekemistä todellisuudesta. Nämä saadut havainnot sijoitetaan määritellylle skaalalle, jonka myötä erilaiset havainnot tulevat vertailukelpoisiksi. (Paasio 2016.)

Kun vaikuttavuutta mitataan, on määriteltävä tulostavoitteet ja arvioitava miten ne toiminnalla on pystytty aikaansaamaan. Haasteellista vaikuttavuutta arvioidessa on todentaa, että juuri toiminnalla on vaikutusta muutokseen kohderyhmässä. Luotettavaan tulokseen päästään koe- ja vertailuasetelmilla, mutta käytännöllisessä, kehittävässä arvioinnissa on perusteltua käyttää arvioinnissa toiminnan käytäntöjen ja vaikutussuhteiden kuvaamista. Mitä haasteellisemmasta muutoksesta on kyse, sitä enemmän mittaamiseen tarvitaan monipuolisia ja eri tasoisia keinoja. Jotta yhteiskunnallista vaikuttavuutta voidaan mitata, tarvitaan laajaa, eri toimijoiden yhteistyötä. (Suomen sosiaali ja terveys ry, 2019.)

Siuralan (2014, 26) mukaan nuorisotyön vaikuttavuutta ja myös vaikutuksia on erittäin haastava, ellei jopa mahdotonta arvioida. Nuorisotyössä nuoret oppivat oleellisia taitoja elämään, kuten harkintakykyä, kriittisyyttä, vastuuntuntoa ja itsetuntemusta. Näitä on kuitenkin hyvin haastava mitata. Haasteellista on myös osoittaa, miten nämä opit ovat saatu juuri nuorisotyöstä.

Nuorisotyössä mahdollisia vaikuttavuuden arvioinnin tapoja ovat esimerkiksi ennen-jälkeen -arvioinnit. Tässä arviointitavassa mitataan jonkin tietyn tai tiettyjen tavoitteiden saavuttamista ennen ja jälkeen, esimerkiksi hankkeen tai toimintamuodon. Tämä vaatii ennakkoon oletuksia siitä, miten kyseinen hanke tai toimintamuoto voi vaikuttaa nuoriin ja näitä tavoitteellisia ennako-oletuksia asetetaan arvioitavaksi. (Mt. 27.)

Jos tietoa hankkeen eri vaiheista ei ole käytössä voidaan vaihtoehtoisia selityksiä eliminoida. Tämä tarkoittaa sitä, että mietitään mahdollisia syitä saavutettuun lopputulokseen. Esimerkiksi voidaan miettiä, mistä nuoren sosiaaliset taidot tai itsetuntemus

on saanut vahvistusta. Pohdittavaksi jää hankkeen sisäiset ja ulkopuoliset syyt, jotka voivat vaikuttaa näihin asioihin. Sitten syitä lähdetään karsimaan johonkin aineistoon nojaten, epätodennäköisin oletus kerrallaan. Lopulta päädytään jäljellejäävään syyhyn, joka on todennäköisistä pätevin oletus. (Mt. 28.)

4.2 Kuinka Homies Youth Work on arvioinut vaikuttavuutta?

Yksilövalmennuksessa olevilta nuorilta on kerätty alkukartoituslomake, jolla on kartoitettu nuoren kokemuksia yksinäisyydestä ja tietoa hänen ihmissuhdeverkostostaan. Yksilövalmennuksen päättyessä tehdään loppuhaastattelu, jossa selvitetään toiminnan ja kotiin jalkautuvan työn merkitystä, tavoitettavuutta, nuorilähtöisyyttä, vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita. Lisäksi nuorille, joiden asiakkuus kestää pitkään tehdään välihaastattelu, joka on sisällöltään samanlainen kuin loppuhaastattelu. Loppuhaastattelut tehdään kuitenkin vain nuorilla, jotka on tavoitettu loppuhaastattelua varten, tällöin ulkopuolelle jää nuoria, jotka ovat päättäneet itse asiakkuutensa tai joiden asiakkuus on ollut lyhyt, eikä se ole tavoitteellisesti käynnistynyt. (Muutila ry 2019).

Homies Youth Workin työntekijät kertovat heidän kolmesta osatavoitteestaan, jotka ovat seuraavat:

1. Yksinäisyyden vähentyminen muutoksella ihmissuhteissa, joko määrällisesti tai laadullisesti.
2. Muutos sosiaalisessa kompetenssissa, sosiaalisissa taidoissa ja toiveissa.
3. Muutos yksinäisyyden negatiivisissa vaikutuksissa. Jos yksinäisyys ei vähenny, niin sen negatiivisia vaikutuksia pyritään vähentämään.

Nämä osatavoitteet on laadittu pohjaten tutkimukseen, jonka mukaan voidaan tunnistaa yksinäisyyden vähenemisen tekijöitä. Loppuhaastattelurungon kysymykset ovat aseteltu vastaamaan näihin osatavoitteisiin.

Ryhmävalmennuksista on kerätty määrällistä aineistoa sekä palautetta eri menetelmiä käyttäen. Lisäksi Homies Youth Work on pyytänyt palautetta pitämistään koulutuksista ja kerännyt palautetta tärkeimmiltä yhteistyökumppaneilta. Yhteistyökumppaneilta on kysytty tietoa toiminnan sisällöstä ja toteutuksesta sekä arviota viestinnästä ja yhteistyöstä. (Muutila ry 2019).

Määrällistä vaikuttavuutta on mitattu keräämällä ylös tiedot yksilökohtaamisten määrästä ja kohtaamisympäristöistä. Ryhmävalmennuksista on kerätty tietoa käyntikerroista ja ryhmätoimintojen määrästä. Koulutuksista on tilastoitu tietoa koulutusten lukumääristä ja osallistuneista henkilöistä. Lisäksi näkyvyyttään Homies Youth Work on mitannut mediaosumien sekä sosiaalisen median seuraajien ja tykkääjien määrällä. (Muutila ry 2019).

Työntekijöiden ryhmäkeskustelussa ilmeni, että nuoresta kerätään tietoa asiakaspolun muotoon, johon kirjataan kuvaukset tapaamisten sisällöistä ja havainnoista. Kaikkea tietoa tapaamisista ei kuitenkaan kirjoiteta ylös. Nuorten tuottamaa puhetta ja tapaamisen sisältöä havainnoidaan myös tiimissä ja se ohjaa työskentelyä nuorten kanssa.

5 AINEISTON HANKINTA JA TUTKIMINEN

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena on tuoda esille Homies Youth Workin hyviä käytäntöjä ja vaikutuksia nuorten näkökulmasta sekä kertoa nuorten yksinäisyyden kokemuksista. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa taustalla on aina oikean elämän kuvaaminen, vastaaminen kysymyksiin, joihin ei voi numeraalisesti tai muuten yksiselitteisesti vastata. Tutkittavaa asiaa pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti, mahdollisimman monesta eri näkökulmasta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa paljastetaan uusia asioita, ei niinkään jo ennakoon tiedettyjä

totuuksia. Kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on, että ihmisiä suositaan tiedonkeruun välineenä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 160–164.) Opinnäytetyössä teemahaastatteluilla oli todella suuri arvo ja ne antoivat määrällisesti ja etenkin merkityksellisesti suurimman aineiston. Lisäksi aineistona oli nuorten asiakaspolkuja ja työntekijöille järjestetty ryhmäkeskustelu.

Käytän opinnäytetyössä menetelmätriangulaatiota. Hirsjärvi ja Hurme (2010, 39) kuvaavat menetelmätriangulaatiota kahdella tapaa. Joko samaa menetelmää käytetään eri tilanteissa tai eri menetelmiä käytetään samassa tutkimuksessa. Tutkimuksessa aineistona on haastattelujen lisäksi asiakaspolut ja kirjallinen materiaali hankkeesta. Käytössä on siis useampi eri lähde ja menetelmä. Teorian merkitys laadullisessa tutkimuksessa on ilmeinen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 23). Siksi työhön on valittu kaksi teoriaa. Toinen on yksinäisyys, jota käsitellään lasten ja nuorten sekä aikuisten näkökulmasta. Toinen teoria on vaikuttavuus, sillä se piilee hyvien käytäntöjen takana.

Kuten usein opinnäytetöissä, myös tämän työn aineisto on rajallinen. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 97–98) kuvaavat ettei opinnäytetyössä aineiston määrä ole merkittävä kriteeri. Kvalitatiivisissa tutkimuksissa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin, vaan pyrkimys on kuvata tai ymmärtää jotakin ilmiötä tai tapahtumaa, ja antaa teoreettisesti mielekäs tulkinta.

Ensimmäisessä tapaamisessa Homies Youth Workin kanssa kävi ilmi, että heillä on määrällistä tietoa toiminnan vaikuttavuudesta. Lisäksi laadullista tietoa on kerätty asiakaspalautekyselyiden sekä työntekijöiden ja verkostojen kyselyistä. Tilaajan toive oli saada lisää laadullista tutkimusta omien ajatusten ja määrällisen tiedon rinnalle. Täten päätös kvalitatiivisesta tutkimuksesta oli helppo.

Haastattelujen sijaan mahdollista olisi ollut tehdä kysely sekä nuorille että työntekijöille. Haastattelun etuna kuitenkin oli, että haastateltava pääsi kertomaan itse mahdollisimman vapaasti omista asioistaan. Hänellä oli myös mahdollisuus kertoa itseltään ja teemasta enemmän kuin haastattelija tulee kysyneeksi.

Mahdollisuus olisi myös ollut tutkia vaikuttavuutta nuorten ryhmäkeskusteluna, pelkien asiakaskertomusten pohjalta tai vain haastatellen. Kuitenkaan asiakaskertomukset eivät itsessään tuoneet esille tarpeeksi nuorten ääntä, sillä niiden kirjoituksesta vastaavat työntekijät. Lisäksi materiaali oli vaihtelevaa, eikä sitä määrällisesti ollut kovin paljoa. Pelkät nuorten haastattelut olisivat voineet olla yksi vaihtoehto aineistoksi. Kuitenkin asiakaspolkujen käsittely oli jo aloitettu ja nuorista vain pieni osa oli halukkaita lähtemään mukaan haastatteluun. Ryhmäkeskustelu suljettiin pois, sillä mahdollisesti se ei olisi tuottanut yhtä paljon rehellistä tietoa nuorten tilanteista ja kokemuksista. Osa kysymyksistä oli hyvin henkilökohtaisia, koskien nuoren arkea, ihmissuhteita ja kokemuksia yksinäisyydestä. Junttila (2015, 72) argumentoi, että etenkin pojat kertovat salassa yksinäisyydestään ja tytöt saattavat puhua siitä herkemmin ääneen.

5.1 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi voidaan kuvata alkavan aineistokokonaisuudesta (Hirsjärvi & Hurme 2010, 144). Tämän opinnäytetyön kohdalla se tarkoittaa noin seitsemää tuntia haastattelumateriaalia ja 11 Word-tiedostoa, joissa on nuorten asiakaspolkuja 57 sivun verran sekä useita Homies Youth Workin asiakirjoja. Haastattelut litteroitiin kirjalliseen muotoon.

Luin haastatteluja ja luokittelin niistä nousseita asioita ja yhteneväisyyksiä. Luokitte-lua tein myös asiakaspoluille. Hirsjärven ja Hurmeen (2010) mukaan luokittelu on olennainen osa analyysin tekoa. Se luo kehyksen, jonka kautta aineistoa voidaan myöhemmin tiivistää ja yksinkertaistaa. Luokittelun avain on päättely, se sama päättely, jota käytämme muutoinkin arjessamme. (Mt. 147–148.) Luokittelussa luokitellaan

asioita uudestaan, jolloin luokkia yhdistellään ja matkasta voi tippua tutkimuksen kannalta vähemmän merkityksellisiä tai harvemmin toistuvia asioita pois (mt. 148–149; Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Toisaalta myös tutkittava asia määrittelee sitä, miten tekstiä luokitellaan, mitä siitä tippuu pois ja kuinka luokkia yhdistellään. Voi olla, että joillakin asioilla on vahvempi painoarvo kuin toisilla. (Mt. 148–149.) Haastattelujen ja asiakaspolkujen luokittelun tein samaan Word-tiedostoon, sillä koin yksinkertaisimmaksi ja selkeimmäksi tehdä kaikki visuaalisesti samaan paikkaan. Jo ensimmäisessä luokitteluvaiheessa yhdistelin luokkia ja muokkasin niitä.

Lukemisen ja luokittelun jälkeen lähdetään etsimään yhteyksiä aineistosta ja koodataan sitä. Tarkoitus on löytää säännönmukaisuuksia ja säännönmukaista vaihtelua sekä muista poikkeavia tapauksia. Tämä on välivaihe, joka edeltää analyysin lopullista rakentamista. (Mt. 144–150; Tuomi & Sarajärvi 2018, 104–105.) Säännönmukaisuuksien ja poikkeavuuksien etsintä oli omalla tavallaan alkanut jo haastatteluvaiheessa ja vahvistunut litterointeja lukiessa ja luokittelua tehdessä.

5.2 Tutkimuksen rajaus

Aloin rakentamaan opinnäytetyötä ajatuksella, että tulen mittaamaan Homies Youth Workin vaikuttavuutta nuorten kertoman perusteella. Luin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja melko pitkälle sitä luettuani ymmärsin, etten voi arvioida vaikuttavuutta, sillä minulla ei ole vertailupohjaa nuorten tilanteista ennen Homies Youth Workin asiakkuutta. Mäkitalo (2008, 112) kertoo vaikuttavuuden mittauksessa olennaista olevan se, että asioita verrataan johonkin toiseen ajankohtaan tai ryhmään.

Palvelun vaikuttavuutta arvioitaessa voidaan yksinkertaisimmillaan sanoa, että vaikuttavuudessa on kyse riittävän luotettavan tiedon saanti tutkittavien henkilöiden tai yhteisön hyvinvoinnista ja sen muutoksista. Vaikuttavuuden mittaaminen vaatii kiinnostusta siihen, keiden osalta palvelu on vaikuttava, millä tavalla ja miksi. (Paasio 2016.) Haastatteluissa nuoret kuvasivat elämäntilannettaan ennen Homies Youth

Workia, mutta vaikuttavuuden mittaamiseen en sitä tietoa pidä relevanttina, sillä minulla ei ole tarkkaa tietoa siitä, mitä nuorten elämässä Homies Youth Workin asiakkuuden aikana on tapahtunut.

Kuten jo aikaisemmin on mainittu, sosiaalityössä vaikuttavuuden arviona on käytetty myös hyviä käytäntöjä. Hyvien käytäntöjen kohdalla asiakkaat ja työntekijät keksivät uusia toimintatapoja, muokkaavat aikaisempia ja parhaimmat pääsevät jatkokehitykseen (Heiskala 2005, 44). Tällöin arvioidaan toimivaa käytäntöä, jolla on vaikutuksia, mutta jonka suoranaista vaikuttavuutta ei voida näyttää. Hyvien käytäntöjen vaikuttavuus pitäisi kuitenkin näkyä vähintään pitkällä aikavälillä (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018). Näiden asioiden tiedostaminen ajoi minut siihen päätökseen, että en pysty suoranaisesti esiin tuomaan Homies Youth Workin vaikuttavuutta, mutta minun on mahdollista tuoda esiin hyviä ja toimivia käytäntöjä, joilla on ollut mahdollisesti vaikutuksia nuoriin tai ne ovat olleet merkityksellisiä nuorille yksilötasolla. Opinnäytetyö rajautuu siis Homies Youth Workin hyviin käytäntöihin ja vaikutuksiin, joita ne nuorissa ovat edistäneet sekä nuorten yksinäisyyden kokemuksiin ja Homies Youth Workin vaikutuksista niihin.

5.3 Tutkimuskysymykset ja tutkimusprosessin kuvaus

Ensimmäiset ajatukset opinnäytetyölle annoin syksyllä 2018, jolloin minulle tarjottiin mahdollisuutta tehdä työ Homies Youth Workille. Asia sai hautua alkuvuoteen 2019, jolloin tein päätöksen työn tilaajasta ja kävin ensimmäistä kertaa neuvottelemassa asiasta. Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui vaikuttavuuden arviointi asiakaspolkujen pohjalta. Tutkimuskysymykseksi tuli: Mistä Homies Youth Workin vaikuttavuus syntyy?

Kun sain käsiini nuorten asiakaspolut, totesin nopeasti, etteivät ne anna minulle tarpeeksi tietoa vaikuttavuuden arviointiin. Aloitin opinnäytetyön teon kunnolla ja aloin haastattelemaan nuoria ja lukemaan kirjallisuutta aiheesta. Litteroinnin lomassa aloi-

tin kirjoittamisen ja lopulta analyysin teon. Analyysin valmistuttua aloitin iooi-vaikutusketjun rakentamista. Samalla minulle alkoi valjeta, etten pysty luotettavasti mittaamaan vaikuttavuutta, vaan arvio jää vaikutuksiin

Lopulta tutkimuskysymykset asettuivat muotoonsa: Mitkä ovat Homies Youth Workin hyvät käytännöt nuorten näkökulmasta? Mitä vaikutuksia toiminnalla on ollut nuoriin? Miten Homies Youth Work on vaikuttanut nuorten yksinäisyyden kokemuksiin? Tutkimuskysymykset pitävät sisällään sitä, mitä olin jo aloittanut tutkimaan, mutta poistivat vaikuttavuuden huipun.

5.4 Aineiston esittely

Työskentelyn alkuvaiheessa sain käsiin 11 nuoren asiakaspolun, jotka Homies Youth Workin työntekijät olivat valikoineet alkukartoituksessa kysytyn yksinäisyyden kokemuksen mukaan. Tutkimukseen mukaan pääsi nuoria, joilla oli yksinäisyyden kokemuksia usein tai melko usein. Koska asiakaspolut eivät olleet riittäviä lähdin hakemaan kuutta vapaaehtoista haastateltavaa nuorta Homies Youth Workin toiminnasta. Toiminnasta löytyi lopulta viisi nuorta, jotka olivat halukkaita haastateltaviksi. Kuulan (2014, 155–156) mukaan tutkittavien vapaaehtoisuus on aina myös merkki jonkinlaisesta motivaatiosta tutkimusta kohtaan. Se voi olla esimerkiksi halu auttaa tuottamaan tietoa. Haastateltavat nuoret olivat iältään 18–26-vuotiaita ja he olivat olleet toiminnassa mukana kuudesta kuukaudesta lähes kahteen vuoteen. Osa nuorista oli mukana toiminnassa aktiivisesti, osa satunnaisesti.

Halusin nuorten oman äänen ja kokemuksen kuuluviin. Minulla oli asiakaspolut luetuani mielikuva siitä, minkä tyyppisistä asioista nuoret puhuisivat. En kuitenkaan ollut tästä varma, joten minulla ei ollut selvää ajatusta mihin suuntaan kysymyksiä olisi tarpeellista ohjata, joten päädyin teemahaastatteluihin. Teemahaastattelussa käsiteltävät teemat ovat kaikille haastateltaville samat, kuitenkin kysymysrungossa ei edetä kysymys kerrallaan, eikä kysymyksiä tarvitse esittää täysin samassa muodossa (Hirsjärvi &

Hurme 2010, 47–48; Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Nuorten haastattelurunko löytyy ensimmäisestä liitteestä opinnäytetyön lopusta. Päädyin teemahaastatteluun, sillä ajattelin sen olevan sopivan rento nuorille, enkä myöskään halunnut sitoa kysymyksiä tiettyyn järjestykseen, vaan halusin haastattelutilanteiden soljuvan läpi keskustellen. Halusin myös, että nuorilla on helppo olla haastattelussa, ja tarkka struktuuri itsessään olisi voinut luoda jännitystä. Ennakkoon olin lukenut nuorten asiakaspolut, joten kysymyksiä laatiessa asetin ne niin, että pystyin syventämään ja varmentamaan minulla ennakkoon olevia tietoja.

Nuorten haastatteluissa käytin menetelmänä myös tulevaisuuden muistelua. Kokko (2007, 166–171) kuvaa tulevaisuuden muistelua perheiden verkostopalavereiden yhteistyömenetelmänä, mutta itse sovelsin sitä käytettäväksi tiedonkeruumenetelmänä haastattelutilanteessa. Tulevaisuuden muistelu -menetelmän avainasemassa on toiveisuus. Tulevaisuuden muistelu -menetelmää käytetään erilaisessa asiakas ja auttamistyössä ja sen tavoite on tuottaa selkeyttä, voimavaroja ja toiveikkuutta. Tulevaisuuden muistelussa siirrytään nykyisyydestä ennakoimaan hyvää lähitulevaisuutta ja etsitään ratkaisuja, jotta ennakoitaviin lähitulevaisuuden tapahtumiin päästään.

Haastatteluissa siirryimme nuorten kanssa ajatuksissa kaksi vuotta elämässä eteenpäin. Kysyin heiltä, miltä elämä nyt näyttää, kun asiat ovat hyvin. Nuoret kuvasivat ajatuksia tulevasta elämäntilanteestaan. Jos esiin ei noussut asioita työstä tai opiskelusta, kaverisuhteista, yksinäisyydestä, harrastuksista tai Homies Youth Workin roolista elämässä, kysyin näistä teemoista lisäkysymyksiä. Tämän jälkeen pohdimme, mitä elämässä olisi pitänyt tapahtua kahden vuoden aikana, jotta ajatuksissa olevat asiat olisivat toteutuneet. Seuraavaksi pohdimme, mikä olisi ensimmäinen askel, jotta kuvattuun hyvään tulevaisuuteen päästään. Tarkkaa suunnitelmaa emme tehneet, vaan asioita käsiteltiin keskustellen. Kokon (2007, 172) mukaan tulevaisuuden muistelu -tehtävä on tuonut palaveritilanteisiin parhaimmillaan etäisyyttä omaan elämään ja se on avannut lukossa olevia tilanteita. Se myös irrottaa melko perinteisestä “päivä kerrallaan” -ajattelutavasta.

Usein ryhmähaastattelua ja ryhmäkeskustelua käytetään tarkoittamaan melkein samaa asiaa. Suomalaisessa tutkimusterminologiassa niitä ei ole jyrkästi erotettu toisistaan. Vaikka kansainvälisesti ryhmähaastattelua pidetään kapeampana määritelmänä kuin ryhmäkeskustelua ja ryhmähaastattelun ajatellaan olevan enemmän yksilökeskeinen kuin ryhmäkeskustelun. Ryhmäkeskustelussa ajatellaan olevan enemmän tilaa keskustelulle ja vuorovaikutukselle. (Pietilä 2017, 112–113.)

Puhun työssä ryhmäkeskustelusta, sillä haastattelutilanne oli keskusteleva, siinä työntekijät täydensivät toisiaan ja ketään ei haastateltu yksilöllisesti, vaan yhtenä ryhmänä. Työntekijöiden haastattelurunko löytyy liitteestä kaksi. Ryhmämuotoinen haastattelu on tehokas muoto kerätä tietoa, sillä yhdenaikaisesti tietoa saadaan kerättyä usealta henkilöltä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 210.) Ryhmämuotoisen haastattelun etuna voidaan pitää sitä, että ryhmässä tehtävä haastattelu voi olla vähemmän jännittävä kuin yksilöhaastattelu. Lisäksi ryhmästä voi saada muistin tukea ja ryhmä voi korjata väärinymmärryksiä. Toisaalta haastavaa voi olla, että ryhmä itsessään voi estää kielteisten asioiden esiin tuloa ja jotkut osallistujat saattavat määrätä keskustelun suuntaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 210–211.) Haastattelutilanteessa en kokenut, että kukaan osallistujista olisi johtanut keskustelun suuntaa tai kielteisiä asioita ei olisi otettu esille.

Ryhmässä oli kaksi nykyistä työntekijää ja yksi entinen työntekijä. Työntekijät toimivat tutkimuksessa asiantuntijan roolissa. Asiantuntijana voidaan pitää henkilöä, jolla on tietoa asiasta, jota maallikolla ei ole (Alastalo, Åkerman & Vaittinen 2017, 215.). Tässä tapauksessa työntekijöillä on vahva tietous Homies Youth Workista ja siellä työskentelystä. Työntekijöiden ryhmäkeskustelun lisäksi tietoa hankkeesta sain projektisuunnitelmasta ja projektin väliraportista, yhdistyksen toimintakertomuksesta ja toimintasuunnitelmasta.

6 TULOKSET

Tähän kappaleeseen olen kuvannut teemoittain tuloksia, joita minulle on aineistosta selvinnyt, hyviä käytäntöjä ja vaikutuksia nuorten elämään. Kuten kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuuluu, materiaalia on ollut paljon ja vain osa analyysivaiheen tekstistä voidaan nostaa esiin tulosten esittelyvaiheessa (Hirsjärvi & Hurme 2010, 193). Tuloksissa käytän jonkin verran suoria lainauksia niin nuorten haastatteluista kuin työntekijöiden ryhmäkeskusteluista. Haastateltavien tunnistaminen on oltava mahdotonta (mt. 195), joten haastateltavat on anonymisoitu. Peilaan tuloksia yksinäisyyden teoriaan, nostan esiin hyviä käytäntöjä vaikuttavuuden näkökulmaa silmällä pitäen ja tuon esiin asioita, jotka nousivat nuorilta kehittämiskohteiksi. Sen lisäksi peilaan jonkin verran työskentelytapoja nuorisotyön tehtäviin ja nuorisotyön ammattieettisiin ohjeisiin.

6.1 Työntekijän roolilla on suuri merkitys

Jokaisesta haastattelusta nousi esiin työntekijöiden rooli. Ensimmäinen yhteydenotto on jo itsessään ollut signaali siitä, että nuori nähdään ja huomataan. Jokainen haastateltava nosti esiin keskustelut Homies Youth Workin kanssa. Keskustelut ovat ominaisuuksiltaan erilaista kuin mihin nuoret ovat aikaisemmin tottuneet ja jollaista nuoret eivät ole välttämättä kohdanneet muualla. Mikä keskusteluissa sitten on poikkeavaa suhteessa muihin henkilöihin, keiden kanssa nuoret keskustelevat?

”Tähtihetki oli vaan se ihan ensimmäinen kerta, kun pääsin juttelemaan pään sisäisistä jutuista jonkun muun, kun terapeutin kanssa. Terapeutti ei ota niin kantaa asioihin ja en pysty sitä kautta peilaamaan näitä asioita niin paljon. Ehkä vähän semmonen lämpimämpi tunnelma oli silloin. [Homies Youth Workin kanssa].”

Haastatteluissa nousi esiin, että Homies Youth Workin työntekijät ottavat kantaa ja kertovat myös omia mielipiteitään. Nuoret kuvaavat, että työntekijät nostavat erilaisia näkökulmia esille ja haastavat nuoria erilaisiin tapoihin ajatella ja toimia. Työntekijät ovat omalla aitoudellaan myös saaneet nuorten luottamuksen itselleen. Nuoret kuvaavat, että vaikeista asioista, kuten peloista, voi työntekijöiden kanssa keskustella ja työntekijöille tulee jaettava asioita, joita ei esimerkiksi perheelle tai terapeutille tule kerrottua. Harisalonen ja Miittisen (2010, 29) mukaan luottamuksessa on kyse ihmisten välisestä kanssakäymisestä, se on yhteistyön ja vuorovaikutuksen yhteisvaikutus. Se on siis ansaittava itselleen. Kuitenkin mitä enemmän ihmisillä on positiivisia kokemuksia luottamisesta, sitä herkemmin he voivat jatkossa luottaa tuntemattomiin ihmisiin. Luottamusta herättäviä piirteitä ovat rehellisyys, usko tulevaan, innostuvuus ja ammattitaito (mt. 33).

Työntekijät uskovat luottamuksen syntyvän työntekijöiden ja asiakkaiden välillä aitouden myötä. Työntekijät ovat saaneet nuorilta hyvää palautetta vastavuoroisuudesta ja siitä, että myös työntekijät ovat valmiita kertomaan itsestään. Kun on valmis antamaan itsestään, saa nuori käsityksen myös ihmisestä, ei pelkästä työntekijästä. Vastavuoroisuus auttaa siihen, että on helpompaa puhua asioista. Kuten Soanjärvi (2011, 131) toteaa, on persoona nuorisotyöntekijän tärkein työväline. Sen myötä työhön mukaan tulee työntekijän tunteet ja henkilökohtainen puoli. Siksi tärkeää onkin reflektoida omaa ammattitietoa työn ja itsensä kehittämisen välineenä.

Soanjärvi (2011, 131) kertoo, ettei ammatillista nuorisotyötä pystytä tarkoin määrittelemään, mutta on olemassa kuusi asiaa, jotka rajaavat sitä.

1. Nuorisotyötä tekee koulutuksen saanut henkilö.
2. Ammatillinen nuorisotyö on nuorten kohtaamista ja kasvattamista.
3. Ammatillisen nuorisotyön sisältö on moninaista ja sen odotuksiin vastaaminen vaatii monenlaista osaamista.
4. Nuorisotyön määrittely on moninaista ja se vaihtelee eri organisaatioissa.
5. Nuorisotyötä tehdään omalla persoonalla.

6. Ammatillisella nuorisotyöllä on poliittinen tausta.

Haastatteluissa nousee kuitenkin esille myös se, ettei työntekijöille puhuminen ole aina helppoa. Eräs nuorista kuvaa, että ei puhu muidenkaan ihmisten kanssa ja yleisesti aina ei tee mieli keskustella, tällöin jo pelkkien kuulumisten kysyminen kyllästytää. Esille tuli myös se, että joskus tapaamiset ovat liian itseään toistavia, ne sisältävät kuulumisten kyselyä ja siihen kaivattiin muutosta. Eräs nuorista kertoo työntekijöiden sukupuolella olevan myös merkitystä. Kun kaikki työntekijät ovat miehiä, joistain asioista ei tule keskusteltua, sillä niitä ei halua jakaa miesten kanssa.

Nuoret kuvaavat työntekijöiden roolia monin eri tavoin. Toisille työntekijät ja kokonaisuuksina Homies Youth Work on ystävä tai kaveri. Eräs nuorista kuvasi, että työntekijät ovat kaivattuja aikuisia elämään. Toisille nuorille työntekijöiden rooli on olla tukipilareita ja isoveljiä. Rauaksen (2014, 28) mukaan kaverillisuutta ei yleensä pidetä ammattimaisena käyttäytymisenä. Kuitenkin hän sanoo, että ammattilaisen pitää itse rajata työminänsä ja siviiliminänsä rajat. On tapauskohtaista, kuinka nämä rajat vedetään. Työntekijät kuvaavat ryhmäkeskustelussa, etteivät pidä yllä asetelmaa, että on työntekijöitä ja on asiakkaita. Pääasia on toimia oman persoonan kautta, ja olla aito ja luonteva. Nuorille välittyvä tunne siitä, että työntekijä on kaveri tai ystävä ei kuitenkaan muuta sitä, etteivätkö työntekijät toimisi ammattilaisina. Eräs työntekijöistä kuvaa ammattilaisuuden olevan jatke omalle persoonalle.

Sen lisäksi, että työntekijät ovat aitoja ja työskentelevät omana itsenään, kertovat nuoret, että työntekijät suhtautuvat asioihin avoimesti, eivätkä tee ennakko-oletuksia nuorista. Vaikka nuoret haastatteluissa kertovat, etteivät työntekijät tule ammattilaisen roolissa tapaamisiin, välittyy heidän ammattilaisuutensa tekoina. Heillä on taito olla nuorten kanssa ja he ovat turvallisia. Työntekijöillä on taito luoda side nuoreen ja taito kuulla ja ymmärtää nuorta. Haastatteluissa nuoret kuvasivat työntekijöitä seuraavasti:

”Semmosina tosi aitoina ihmisinä, siinä ei oo semmosta ammatin tuomaa roolia. Kaikilla on vähän oma elämäntarinansa ja menneisyyteensä ja koulutuksensa [...] Ammatti ja kokemukset, ne on sopusoinnussa toistensa kanssa. Se ei oo semmosta jäykkää.”

”He on aina omia itsejään, niin sitten tulee itellekin sellanen olo, että: Hei kun mä nään, että noikin on tollasia omia aitoja itsejään, niin mäkin voin olla oma itteni!”

Nuoret kuvaavat työntekijöiden olevan positiivisia ja tuovan positiivista ilmapiiriä mukanaan. Positiivisuuden perusidea ei ole se, että aina hymyillään, vaan taidossa nousta vaikeuksista voittoon (Dunderfelt 2010, 22). Ryhmäkeskustelussa työntekijä kuvaa positiivisuutta seuraavasti:

”Mä oon ainakin niin kyllästynyt tähän mejän huoliyhteiskuntaan ja siitä me puhutaan, että tää on vaan huolta täynnä. Ja aina kun nuorista puhutaan, niin puhutaan, miten huonosti niillä menee ja miten kauheata niillä on ja voi voi ja voi voi. Me ollaan kyllä käännetty ihan tietoisesti se, että me ei olla se huolipaikka. Meille voi tulla, mejän kanssa voi puhua ja mejän kanssa voi keskustella, mutta me ei lähetä siihen huolimaailmaan mukaan.”

Nuoret kokevat suhteensa Homies Youth Workiin läheiseksi. Nuoret kuvaavat työntekijöitä läheiseksi ja tärkeäksi osaksi elämää. Eräs haastateltavista kuvaa myös tärkeäksi sen, että työntekijät halaavat.

”Ja jotenkin, ylipäätään, kun heitä tapaa niin musta on mahtavaa se, että lopuksi kun he on lähdössä, niin me halataan ja kun ei mulla oo hirveästi ihmisiä, ketä mä halaan. [...] Saa vähän, edes pienen hetken sitä läheisyyttä, mitä ei normaalisti arjessa oo.”

6.2 Vaikutuksia minätietoisuuden kehittymiseen

Kehityopsykologian mukaan kaikki haastateltavat nuoret ovat nuoruusiän loppuvaiheen ja jäsentymisvaihteen taitoksessa. Nuoruus on aikaa, jolloin on opittava elämään

uudestaan ja elämää aletaan ohjaamaan oman yksilöllisyyden kautta. Vaikka tämä ohjaaminen jatkuu läpi elämän, nuoruudessa se on erityisen kiihkeää. Nuoruusiän loppuvaiheelle tyypillistä on seestyminen, oman aseman pohdiskelu suhteessa maailmaan ja itsenäisen elämän aloittaminen. (Dunderfelt 2011, 85.) Jäsentyminen vaiheeseen kuuluu toimimista läheisten ihmisten ja harrastusten parissa, oman paikan etsiminen maailmasta ja vastausten etsiminen sille, mistä löytää vastineen omille sisäisille pyrkimyksille ja odotuksille. Tähän elämänvaiheeseen kuuluu myös oman persoonallisuuden, opittujen asenteiden ja arvojen uudelleen muokkaamista. (Mt. 2011, 97.) Nuoret ovat tämän ikäkauden alussa ja oman paikan etsiminen ja itsetutkiskelu ovat ikäkauteen nähden ajankohtaisia asioita.

Minätietoisuuteen kuuluu omien arvojen, tunteiden, vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen (Talvio & Klemola 2017, 19). Tavallista on, ettei ihminen välttämättä ole varma, millaisia arvoja, pyrkimyksiä, tarpeita tai tunteita hänellä on. Muiden ihmisten kanssa oleminen sekoittaa ja muovaa omia ajatuksia sekä jossain vaiheessa voi olla tilanteissa, ettei tiedä mitkä ovat omia ja mitkä muiden ajatuksia. (Mt. 24.) Tästä syystä minätietoisuutta on hyvä kehittää ja tutustua samalla paremmin itseensä. Nuorisotyön yksi tehtävistä on tukea nuoren yksilöllistä kasvua ja kehitystä, vahvistaa nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja niiden ilmaisutaitoa. (Kinnunen 2015, 61.)

Nuorten haastatteluissa sekä asiakaspoluissa oli nähtävänä, että nuorten minätietoisuudesta on keskusteltu paljon ja sitä on vahvistettu erilaisilla tehtävillä. Nuorten kanssa on pohdittu omia vahvuuksia, keskusteltu arvoista ja tehty niihin liittyviä tehtäviä. Nuorten kanssa on tehty unelmatyöskentelyä ja persoonallisuustestejä, ja näistä on syntynyt keskustelua.

” [Homies Youth Workilla on ollut vaikutusta] Vähän kaikkeen, enemmänkin siihen minkälainen ihminen mä oon. Oon alkanut oppimaan ja tuntemaan ja näkemään. [...] Ei mitenkään konkreettisesti, että he ovat tuoneet mulle ystävät, vaan ne on auttanut mua näkemään niitä mun ajattelutapoja [...] Homiesissa aina ajatellaan [unelmia], vähän tulevaisuutta ja omia niitä

mitä haluais toteuttaa ja jotain tavoitteita ja sitä kohti lähetään. [...] [Homies Youth Workissa] ajatellaan aika paljon tulevaisuutta ja se on tosi hyvä ja ehkä se pitääkin olla tässä vaiheessa niin, ainakin mun kohdalla.”

Tavoitteellisuus on yksi perusasia valmennuksessa. Tavoitteet luodaan heti ensimmäisillä tapaamisilla ja niitä kohti kuljetaan koko yksilövalmennuksen ajan. Työntekijät kuvaavat valmentajana olemista siten, että tuetaan nuorta ajattelemaan asioita totutusta poiketen eli eri tavalla kuin yleensä. Voidakseen oppia ja kasvaa, täytyy mennä laatikon ulkopuolelle sopivissa määrin ja asioita on tehtävä eri tavalla. Talvio ja Kle-mola (2017, 30–34) kuvaavat, että minätietoisuutta voidaan tukea ja kehittää niin, että siedämme ihmisten epätietoisuutta emmekä anna hänelle valmiita vastauksia. Tällöin oleellista on laatia tavoitteet yhdessä ja suunnata niitä kohti. Työntekijät kertovat valmentavan työtteen kehittyneen hankkeen aikana. Alussa työntekijöiden ohjaaja-tausta näkyi vahvana, mutta työntekijävaihdokset ja asian yhdessä pohtiminen ovat tuoneet valmentajuuden vahvemmin esille ja sitä kehitetään edelleen.

Haaveista keskustelun lisäksi nuoret ovat päässeet toteuttamaan omia unelmiaan ja niihin pääsemistä on tuettu sekä niitä kohti on menty yhdessä. Homies Youth Workin kautta nuoret ovat päässeet vaikuttamaan retkien sisältöihin, päässeet matkalle Lap-piin ja saaneet mahdollisuuden järjestää unelmissa ollutta tapahtumaa.

”Kyllä mä aika paljon saan positiivista palautetta, on kehattu miten upee nuori mä oon ja on tosi kiva, että mä oon tässä mukana. Että kyllä mä kehuja ja palautetta oon saanut aika paljonkin ja huomaan, että musta tykätään ja mua arvostetaan. Ja se on vähän se Homiesin idea, että jokainen nuori on tärkeä tai että kaikista pidetään huolta ja arvostetaan toisia. Ja nimen-omaan just tänne voi tulla ihan omanlaisenaan, ei tarvi esittää mitään. Että kun on ihan omanlaisensa, niin se riittää jo.”

Ihminen kehittää minätietoisuuttaan myös muilta saadun palautteen mukaan. Kun ihminen tuntee itsensä, hänen on helpompi toimia omalla mukavuusalueellaan ja vuorovaikutustilanteet muiden kanssa voivat olla helpompia. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen

2011, 14.) Niin haastatteluista kuin asiakaspoluista käy ilmi, että nuoret saavat työntekijöiltä osakseen paljon positiivista palautetta. Nuorilta on tullut myös viestiä, etteivät he ole ennen saaneet kuulla olevansa esimerkiksi viisaita tai lahjakkaita. Asiakaspoluissa näkyy nuorten positiivinen kuvailu ja heille annettu palaute.

Keltikangas-Järvisen (2010) mukaan jokainen ihminen haluaa moitetta enemmän saada positiivista palautetta, sillä jokainen haluaa saada arvostusta osakseen. Sosiaalinen ihminen nauttii saamastaan kiitoksesta ja positiivisesta palautteesta. Sosiaalisille ihmisille toisilta saatu kiitos toimii palkintona. Kun toinen on samaa mieltä, on se signaali siitä, että ihmisen mielipiteitä ja ajatuksia arvostetaan. (Mt. 51–52.) Positiivinen palaute ei tule yksin nuorten tekemisistä ja aikaansaannoksista, vaan esille tulee, että heitä huomioidaan myös onnistumisten aikeista ja pienistä askeleista. Positiivisen palautteen antamista vaikuttaa olevan määrällisesti paljon ja usein. Myös tämä toteuttaa yhtä nuorisotyön tehtävistä, sillä nuoria kuuluu tukea positiiviseen minäkuvan kehittymiseen (Kinnunen 2015, 61).

Nuorten itsetuntoa on vahvistettu myös muistuttamalla, kuinka tärkeitä he ovat. Nuorten kanssa on juhlittu onnistuneita opintoja, saatua koulupaikkaa, 1-vuotis Homiesissa mukana olo -syntymäpäivää sekä jouluna ja ystävänpäivänä nuoria on muistettu pienillä lahjoilla. Nuorille on järjestetty myös yllätyssyntymäpäiviä ja eräs nuori kuvaa tähtihetkeään Homies Youth Workissa seuraavasti:

”Paras nyt oli se, kun sattui olemaan tapaaminen just silloin, kun mulla oli synttärit ja mä en siis ees muistanut et mulla on sinä päivänä synttärit, kun me varattiin sitä aikaa. Me tavattiin sit kahvilassa ja sain kakkua ja kaakaon talon rahoilla, niin se oli ihan kiva.”

Nämä pienet eleet tekevät sen, että nuori tulee huomioiduksi ja syntyy kokemus siitä, että he ovat niin arvokkaita ja tärkeitä, että ansaitsevat henkilökohtaista huomiota.

6.3 Vaikutuksia nuorten ihmissuhteisiin

Haastateltavat nuoret kertovat ihmissuhteiden olevan pääasiassa vähäisiä. Osalla nuorista on kaveri tai kavereita, mutta vain yksi kertoi tapaavansa kavereita aktiivisesti. Ystävien merkitys on suuri etenkin nuorten hyvinvoinnille ja nuoruudessa koettu ystävien puute voi heijastua myös myöhemmällä iällä koettuna elämänlaadun laskuna. Hyvien ystävien määrä korreloi elämänlaatuun, vaikkakaan se ei ole tae yksinäisyyden kokemuksen vähenemiseen. (Kainulainen 2016, 124–125.) Vanhemmat, sisarukset ja isovanhemmat ovat osan nuoren elämässä mukana kuukausittain. Nuorten puheissa käy ilmi, että kaverin ja muiden ihmissuhteiden kaipuu ja toive ihmissuhteille on kova. Jokaisen nuoren haastattelu päättyi tulevaisuuden muistelu -tehtävään, jossa nuoret pohtivat omaa tulevaisuuttaan kahden vuoden päähän, sillä ajatuksella, että silloin asiat ovat hyvin. Suurin osa nuorista kertoi, että kahden vuoden päästä heidän elämässään olisi uusia ihmissuhteita, kenties ystäviä. Uudet ihmissuhteet olisivat tulleet elämään Homies Youth Workin, harrastusten tai unelmien toteuttamisen kautta.

Eräs nuorista kertoo toivovansa, että puhelimeen tulisi enemmän viestejä ja on onnellinen siitä, että Homies Youth Workin työntekijät kysyvät viestillä kuulumisia ja kertovat, että ovat kaivanneet, jos yhteydenpidon välissä on ollut pitkä aika. Toinen nuorista kuvaa, että elämässä on hetkiä, kun tekisi mieli kertoa iloistaan tai surustaan jollekin, mutta sitten muistaa, ettei olekaan ihmistä, kenelle lähettäisi asiasta viestiä. Toisinaan asiat unohtuvat, joskus ne tulee kerrottua myöhemmin ihmisille, keitä tapaa.

Vaikka Homies Youth Work välttämättä itsessään ei ole tuonut ihmissuhteita, on sillä ollut vaikutusta ihmissuhteisiin ja taitoihin, jotka tukevat niitä. Vaikutukset ihmissuhteisiin ovat olleet paljon moninaisempia. Eräs nuori kertoo vältelleensä ihmiskontakteja ennen Homies Youth Workiin mukaan tuloa. Tällä hetkellä hän kertoo, että on vaikeaa ja ahdistavaa, jos ei näe muita ihmisiä vähintään, joka toinen päivä.

Nuoret kertovat haastatteluissa saaneensa vinkkejä omiin ihmissuhteisiin, niin perheen sisällä, kun kavereiden, seurustelukumppaneiden ja ystävien kanssa. Kun asioista pääsee puhumaan ja keskustelemaan, syntyy vähemmän draamaa ihmissuhteissa, kuvaa eräs haastateltu. Kaveritaidoista on käyty keskustelua ja niitä on harjoiteltu sekä keskustelutaitoja on käyty läpi kysymyskorttein. Eräs nuori kommentoi työntekijöiden mallintaneen omalla käytöksellä hyvää ihmissuhdetta ja sosiaalisia taitoja. Keltikangas-Järvinen (2010, 53–54) kertoo että, vaikka sosiaalisuus ei yksin johda sosiaalisten taitojen saavuttamiseen, niin se tukee sitä. Kun ihminen saa palautetta muilta, se tukee hänen sosiaalisten taitojen kehitystään ja rohkaisee myös jatkossa hakeutumaan sosiaalisiin tilanteisiin. Toisilta aikaisemmin saatu palaute antaa viestiä siitä, millä keinoin sosiaalisissa tilanteissa onnistuu.

Eräs nuori kertoo, ettei ole Homies Youth Workin kautta tutustunut muihin kuin työntekijöihin. Kuitenkin työntekijät ovat nykyään nuorelle niitä kaivattuja ystäviä. Yksi nuorista kuvaa, kuinka mukavaa on käydä työntekijän kanssa kahvilla kahvilassa, kun muuten ei ole ketään kenen kanssa menisi. Osalle nuorista on järjestetty kaveritapaamisia, joissa kaksi toiminnassa mukana olevaa nuorta tapaavat yhdessä työntekijän kanssa. Ystävyys-suhteita näistä ei ilmeisesti ole syntynyt, mutta tuttavuuksia kyllä. Muutama nuori kertoo saaneensa kaverin tai tuttuja Homies Youth Workin kautta.

”Ne ovat tämmöisiä tuttavuuksia. [...] En mä oo tullut niin sanotusti ettimään Homiesista ketään ystävää, se on mulle semmonen apu. Musta on kiva, että on näitä ryhmätapaamisia, että näkee näitä ihmisiä ja sitten tietää, että täällä on tämmöisiä henkilöitä ja sitten tutustuu semmoisiin erilaisiin ihmisiin. [...]. On mulle ehkä yks tullu, josta on tullut niin kun kaveri. Me vaan nähään vähän harvoin, mut kyllä me sit, kun me nähään, niin kyllä me jutellaan.”

Nuoret kertovat tavanneensa Homies-heimon muita nuoria. Kuitenkin nuorten haastatteluista käy ilmi, ettei muiden kanssa olemisen aina ole mutkatonta ja siihen liittyy erilaisia haasteita. Nuoret toivovat yhteishengen parannusta ja eräs haastateltava koki yhteishengen olleen aiemmin parempi Homies-heimon tapahtumissa.

”Toki siinä on semmosta tietynlaista varovaisuutta meidän asiakkaiden välissä. Kun ei tunneta välttämättä niin uusia kavereita hyvin. Vaan ollaan vähän varovaisia, mutta se kuuluu asiaan.”

Nuorten haastatteluista käy ilmi, että nuorilla on tuen tarvetta Homies-nuorten yhteisissä tapaamisissa. Jutun aihetta voi olla haastava löytää tai ei ole oikein varmuutta, että kenen kanssa voi mennä juttelemaan. Eräs nuorista kertoi kokevansa joskus ulkopuolisuuden tunnetta muiden Homies-nuorten kanssa. Lagus ja Honkela (2017) ehdottavat koulumaailmaan joka aamuista kättelyä ja silmiin katsomista, joka täyttäisi ihmisen tarpeen tulla nähdyksi (mt. 279). Voisi ajatella, että tapaamisten alussa tapahtuva tutustuminen voisi madaltaa kynnystä olla toisten seurassa. Leskisen (2009, 21) sanoin tutustumisharjoitukset auttavat alkujännityksen poistamisessa ja rentouttavat sekä jokainen tulee henkilökohtaisesti huomioiduksi. Tutustumisharjoituksissa nimensä mukaisesti tutustutaan toisiin yhteisen tekemisen kautta, ja tällöin yksilölliset taidot tai tiedot eivät korostu. Yksi nuorisotyön periaatteista on, että nuorten suhdetta toisiin tuetaan tavoilla, jotka tukevan nuoren sosiaalisia taitoja ja ihmissuhteiden kehittymistä (Kinnunen 2015, 62).

Työ- ja koulukiireet sekä epäkiinnostava toiminta nousivat myös syiksi siihen, miksi yhteisiin tapaamisiin ei tule osallistuttua. Pelkkä muiden ihmisten tapaaminen ei ollut kaikille motivaatio lähteä mukaan toimintaan. Haastatteluissa nousi esiin toivetta siitä, että nuoria tuettaisiin enemmän yksilö- ja yhteistapaamisten sisällön suunnittelussa. Mahdollisuus tapaamisten sisällön ideointiin on, mutta sitä on haastava käyttää, jos tarvitsee tukea suunnittelussa ja päätöksenteossa.

6.4 Vaikutuksia nuorten arkeen

Talvion ja Klemolan (2017) mukaan nuorena tulee tehtyä helposti valintoja ja päätöksiä, jotka ovat muiden toiveiden mukaisia (mt. 25). Esimerkiksi nuori tekee helposti päätöksiä vanhempien toiveiden mukaan, sillä hän ei ole varma mitä haluaa. Asiakaspoluissa ja nuorten haastatteluissa on nähtävissä, kuinka nuoret ovat saaneet tukea

työntekijöiltä omien valintojen ja päätösten tekemiseen. Yksi haastatelluista nuorista kuvaa, kuinka on saanut kuulla työntekijöiltä mahdollisuudesta suorittaa opinnot loppuun erityisen tuen avulla, kun asiaa on selvitetty ja viety eteenpäin yhdessä. Nuorelle on annettu tietoa muista mahdollisuuksista ja häntä on tuettu päätöksenteossa, jonka hän on kuitenkin tehnyt itse.

Eräs haastatelluista nuorista taas kuvaa, kuinka työntekijät ovat auttaneet häntä näkemään erilaisia ajattelutapoja ja nyt hänellä on työkaluja purkaa ja miettiä asioita myös itsekseen sekä läheisten kanssa. Minätietoisuudesta on hyötyä myös vaikuttamisessa ja valintojen tekemisessä. Ihminen suuntaa ajatuksiaan omiin mielenkiinnon kohteisiin ja tällöin ihminen tulee pohtineeksi, mitä haluaa ja pohtiminen taas saa kulkemaan kohti tavoitteita. (Mt. 27.) Minätietoisuuden tukeminen on siis myös osaltaan tukemista, vaikuttamiseen ja päätösten tekemiseen.

Nuorisotyön eräs perustehtävistä on tukea nuoria heidän elämäänsä liittyvissä valinnoissa, keskustelemalla, tiedottamalla ja ohjaamalla palveluiden pariin (Kinnunen 2015, 62). Vapaa-aikaan nuoret ovat saaneet tukea muun muassa tutustumalla eri toimijoiden järjestämiin aktiviteetteihin. Nuorille on suositeltu jotakin uutta toimintaa tai heidän kanssaan on käyty yhdessä tutustumassa uusiin paikkoihin. Osa nuorista on itsenäisesti käynyt paikoissa, joita heille on suositeltu tai joissa on ensin käyty yhdessä tutustumassa. Kuitenkaan mikään haastatteluissa tai asiakaspoluissa ei viittaa, että nuoret olisivat kiinnittyneet heille tarjottuun harrastus- tai muuhun vapaa-ajanviettopaikkaan. Vanhan harrastuksen jatkamista mieltivällä nuorella oli ollut korkea kynnyks palata vanhan harrastuksen pariin. Kynnystä oli madallettu niin, että samaa harrastusta harrastava toinen nuori oli tullut toimistolle ja he olivat yhdessä kokeilleet lajia.

Nuoret kuvaavat itse saaneensa tukea koulu- ja työasioihin eri tavoilla. Etenkin usean asiakaspolun kautta käy ilmi, että nuoria on tuettu koulupaikan hakemisessa, koulun vaihtamisessa, opintojen eteenpäin saattamisessa, työttömäksi ilmoittautumisessa sekä työ- ja harjoittelupaikkojen etsimisessä. Lisäksi yhdessä on juhlistettu koulumenestystä ja suoritettuja harjoittelujaksoja.

Nuoret kuvaavat, että elämä ja arki ennen Homies Youth Workin asiakkuutta oli yksinäisempää, synkempää ja vapaa-aika oli rajoittuneempaa. Eräs nuori kuvaa sitä, kuinka edellinen tukimuoto oli lopettanut toiminnan ja hän oli jäänyt yksin. Homies Youth Workin tullessa mukaan elämään, oli hän saanut taas tarvitsemaansa tukea ja ohjausta. Jokainen haastateltu kertoi saaneensa apua, tukea tai oppia käytännön asioiden hoitoon, joskus jopa yllättäviin asioihin. Eräs nuori kertoi koirapelkonsa helpottuneen, kun on ollut tekemisissä työntekijän koiran kanssa. Nuoret ovat päässeet oppimaan asioita arjessaan ja saaneet tukea selvittääkseen ehkä mahdottomilta tuntuvia tehtäviä. Asioita on tehty yhdessä nuoren kanssa, on sitten kyse Kelaan tai kouluun liittyvistä kysymyksistä. Kun ensin tehdään yhdessä, saa rohkeutta ja mallia, kuinka toimia jatkossa omien asioiden hoitamisessa.

6.5 Helppo tavoitettavuus ja pysyvyys

Haastattelut ja asiakaspolut kertovat ensimmäisen yhteydenoton nuoreen tapahtuneen nopeasti. Ensimmäisen yhteydenoton jälkeen tapaamista ei ole tarvinnut kauaa odottaa. Työntekijät kertovat nopean reagoinnin ensimmäiseen yhteydenottoon olevan osa hyvää tavoitettavuutta. Kun yhteydenotto tulee työntekijälle, siihen vastataan mahdollisimman pian ja usein tapaaminen järjestyy seuraavalle viikolle. Ensimmäiselle tapaamiselle ei ole valmista kaavaa, vaan se sovitaan nuorilähtöisesti.

Yksilötapaamisten sisältö on ollut osittain nuorten kohdalla samanlaista. Nuoret mainitsivat keskustelewansa ja juovansa kahvia työntekijöiden kanssa toimistolla. Lisäksi he kertoivat joskus käyvänsä kahvilla tai kävelemässä kaupungilla. Sen lisäksi nuoret ovat yksilötapaamisille käyneet retkillä, ostoksilla, maalanneet, käyneet tekemässä lajikokeiluja, katsoneet elokuvaa ja käyneet luennolla. Sen lisäksi on käyty pulkkamäessä, haettu taloudellista apua, ommeltu verhoja, huollettu pyörää ja leivottu. Yllä lueteltuna on vain osa siitä, mitä nuorten kanssa on tehty. Tämä kertoo mielestäni hyvin, kuinka nuorilähtöisesti toiminnan sisältöjä muokataan tilanteeseen ja nuoren tarpeeseen sopivaksi.

Nuoret nostivat esiin myös sen, kuinka tärkeää on tieto, ettei Homies Youth Workissa loista ajatus siitä, että asiakkuus tulee loppumaan rajatun ajan päästä. Kiireettömyys luo nuorille turvallisuuden tunnetta pysyvyydestä. Se on myös iloinen poikkeus verrattain moneen muuhun palveluun, jossa käyntikerrat on heti rajattu tai niiden määrää pohditaan yhdessä säännöllisesti.

”[...] Sen mitä mä oon noissa nuorisopalveluissa pyörinyt, niin vaikka esimerkiksi [nuorisopalvelu X:ssä] ei oo käyntimäärää rajattu, niin periaatteessa on kuitenkin. Koska ne psykologit, keiden kaa käy puhumassa yrittää tehdä itensä tarpeettomiksi. Ja tavallaan ne, pitää yllä käyntimäärää, että paljonko sä vielä tarvitset, ennen kun tää voitais lopetella tästä. Mutta Homies ei oo mitenkään rajoittanut sitä, että me nähdään sua nyt 20 kertaa ja sit tää loppuu tähän, vaan saa olla ylipäättään toiminnassa niin kauan, kun tarvii. Että ei mulle oo puhuttu mitään semmosta, että meistä näyttää nyt siltä, että sä pärjät yksinkin, että: moido, me ei enää tulla käymän.”

Työntekijät kertovat, että vaikka toiminta on nuorilähtöistä ja sitä ei ole tapaamisten määrän tai muidenkaan puitteissa määritelty tarkkaan, on koko ajan tiedossa yksilövalmennukselle alku ja loppu. Sitä kuinka paljon aikaa alun ja lopun välissä on tai mitä siinä välissä tapahtuu ei ole tarkoin määritelty.

Eräs nuorista kuvaa, että aina löytyy aikaa nuorelle, vaikka työntekijöiden kalenterit olisivat valmiiksi täysiä. Toisen nuoren näkemys on, ettei yhteydenpito ole ollut enää hetkeen toimivaa. Hän kertoo olonsa turhaksi ja sellaiseksi, ettei hänestä enää välitetä. Pääasiassa nuorten haastatteluissa kuitenkin nousee esiin, että tapaaminen saadaan sovittua nopeasti ja mahdollisuudet tapaamispaikkaan ja -aikaan ovat laajat. Kuitenkin yleisesti nuoria huolestaa, kuinka kahden työntekijän resurssit riittävät kaikille. Toisinaan syntyy olo, että työntekijöiden aika ei riitä aina itselle, mutta muille sen koetaan riittävän. Nuorilla on kaipausta työntekijöiden huomioon ja heiltä saatavaan aikaan. Kaikki haastateltavat toivoivat toiminnalle lisää rahoitusta, jotta työntekijöillä riittäisi aikaa tasapuolisesti kaikille nuorille.

Yhteyttä työntekijöihin voi ottaa mihin vuorokauden aikaan tahansa. Kuitenkin silloin kun työntekijä ei ole varsinaisesti töissä, vastaa hän yhteydenottoihin ne huomattuaan, itselleen sopivalla hetkellä. Haastattelussa nuoret kuvaavat tavoitettavuuden tärkeyttä mahdollisuutena ottaa yhteyttä, kun tarve on. Yksi haastateltavista kuvaa, kuinka tärkeää etenkin asiakkuuden alkuaikana oli, että hän saattoi laittaa viestiä, jos oli hätä ja sai apua työntekijältä. Toinen haastateltava kuvaa sen olevan mahtavaa, että on voinut akuutissa tilanteessa laittaa viestiä ja on saanut nopeasti vastauksen. Samalla nuori itse kertoo tiedostavansa, että työntekijöillä on monenlaista työtä ja he eivät ehdi välttämättä heti vastaamaan. Nuoret tietävät voivansa laittaa vaikka viikonloppuna viestiä työntekijöille ja tätä piirrettä he arvostavat.

Tapaamiset viikonloppuisin, iltaisin ja öisin ovat mahdollisia. Työntekijät kuvaavat, että heidän yksi työmuodoistaan on rajattomuus, mutta työntekijöillä itsellään on rajat. Työntekijöiden mukaan heidän toimintansa rajattomuus huolettaa muita toimijoita ja tällöin puhetta syntyy työntekijöiden jaksamisesta ja voinnista. Kuitenkin työntekijöillä on oma vapaa- ja lepoaikansa, ja se tarkoittaa sitä, ettei viikonloppuisin, iltaisin tai öisin yhteydenottoihin vastata välttämättä heti. Varmaa kuitenkin on, että niihin palataan heti kun se on mahdollista.

Rauas (2014, 26) kertoo, että tavoitettavuus on yksi nuorisotyön erityispiirre. Tärkeää on, että aikaa ei varata viikkojen päähän, vaan aikaa löytyy silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Samalla hän kuitenkin korostaa, että työntekijän on tärkeää erottaa työn ja vapaa-ajan rajat ja huolehtia jaksamisestaan pitämällä huolta itsestään (mt. 29). Työntekijät kuvaavat, etteivät he ole rajattomia oman työn ja vapaa-ajan välillä. He kirjaavat työtunnit tarkasti ylös ja mahdolliset ylityötunnit pidetään pois aina sopivalla hetkellä.

Mitä Homies Youth Work on sitten tuonut nuorten elämään? Eräs nuorista kuvaa, ettei tiedä missä olisi, jos ei olisi tullut mukaan Homies Youth Workin toimintaan ja sen yhteisöön. Toinen nuori kuvaa, että jos Homies Youth Workia ei olisi, niin hänellä olisi yksi paikka vähemmän missä käydä ja tulisi oltua entistä enemmän kotona. Homies Youth Workin toiminnan mahdollista loppumista kuvattiin katastrofiksi ja toivottiin,

että Homies Youth Work olisi mukana elämässä vielä pitkään. Eräs nuori vastasi seuraavasti, kun kysyin häneltä, mitä Homies Youth Work on tuonut hänen elämäänsä:

”Ehkä tunnen itseni nyt vähän lämpimämmäksi, kun tiedän että on joitain ihmisiä, jotka eivät katoa tosta noin vaan. Vaikee silleen kiintyy ihmisiin, jos ne on kohta pois vaan. [...] Tarpeeks pitkään, kun pysyy lämmössä, niin sitä lämpiää itekin.”

Tulevaisuuden muistelu -tehtävässä nuoret kuvasivat, että Homies Youth Work olisi heidän elämässään mukana vielä kahden vuoden päästä tavalla tai toisella. Eräs nuorista toivoi, että saisi olla kahden vuoden päästä mukana järjestämässä toimintaa. Muutoin nuoret toivoivat, että Homies Youth Work olisi mukana elämässä ainakin toisinaan. Esille nousi myös toivetta siitä, että työntekijät olisivat tulevaisuudessa niin sanotun oikean kaverin roolissa.

6.6 Nuorten kokemuksia yksinäisyydestä

Haastatteluissa nuoret kuvasivat yksinäisyyttään monisanaisesti. Vaikutti siltä, että he olivat pohtineet asiaa paljon ja pukeneet jo aiemmin yksinäisyyteen liittyviä tunteita sanoiksi ja kokonaisuuksiksi. Lagus ja Honkela (2015, 281) kertovat, että heidän kokemuksensa mukaan useat kyselyyn vastanneista kuvasivat yksinäisyyttään vain kertomalla, että ”tuntuu yksinäiseltä”. Kuitenkin haastattelemieni nuorten kertomukset olivat kuvailevia ja täynnä adjektiiveja.

Nuoret kuvaavat yksinäisyyden alkaneen jo lapsuudessa. Se ei ole ollut oma valinta, eikä sitä olisi halunnut kokea, kertoo yksi nuorista. Eräs nuorista kuvaa, että on vasta aikuistuttuaan tajunnut, että lapsuudessa koettu ulkopuolisuuden tunne sekä vertailu omien ja kavereiden perhesuhteiden välillä on ollut yksinäisyyttä. Lähes joka kerta ihmisten kuvatessa yksinäisyyttään nousee esille ulkopuolisuuden kokemukset, joita he

ovat kokeneet ja tunteneet (Tiilikainen 2016, 134). Miltä yksinäisyys sitten tuntuu haastattelemieni nuorten kertomana?

”No aika raastavalta ja just siltä, et on ulkopuolinen muusta. Siltä se vähän tuntuu, että kaikki ei huomaa mua, vaikka mä oisinkin siinä.”

Tunnetta, ettei tule huomatuksi voisi kuvata myös näkymättömyytenä. Näkymättömyys kyseenalaistaa koko ihmisen olemassaolon. Ihminen, joka on näkymätön, jota ei huomata, ei ole ympäristölleen olemassa. Voidaan ajatella, että ihmisen perustarve on olla olemassa eli olla näkyvä. (Lagus & Honkela 2016, 279.)

”Se on musertavaa. Semmosta, että kaikesta tulee ei-merkityksellistä, että aika vaikea sitten jossain kohtaa perustella itselle sitä, miksi mä käyn töissä esimerkiksi. [...] [Yksinäisyys näkyy elämässä] pahoinvointina, piittaamattomuutena itse itseään kohtaan. Tekee vähän mitä sattuu, miten sattuu. Mitä on ollut standardeja aikaisemmin, niin ei enää noudata niitä. Että ihan sama. Ihan miten vaan, kaikki käy, vaikka normaalisti ei kävisikään, niin nyt käy.”

Yksinäisyys voi aiheuttaa elämänhallinnan tunteen järkkymistä. Asiat, jotka ennen sujuivat vaivatta, voivat tuntua siltä, että nyt yksinäisyyden kokemusten kanssa ollaan valmiita antamaan periksi ja joskus annetaankin. Tällöin ongelmat kasaantuvat ja niistä selviäminen yksin on haastavaa. (Junttila 2015, 125.) Yksinäisyys vaikuttaa niin somaattiseen kuin psyykkiseen terveyteen, vaikkei se itsessään ole sairaus. Yksinäisyyden jatkuessa pitkään se voi lamaannuttaa ja laskea toimintakykyä merkittävästi. (Svendsen 2015, 31.)

Yksinäisyyttä kuvataan laajasti erilaisin adjektiivein ja kielikuvin: ahdistavaa, hirveä taakka, tuntuu kuin olisi noidankehässä, surullista ja harmaata massaa. Lagusin ja Honkelan (2016, 280) mukaan on yleistä, että yksinäisyyttä kuvataan kielikuvin, jotka ovat hyvin lähellä sellaisia konkreettisia asioita, joita ihminen on voinut kehollisesti tai tuntoaistimuksin kokea.

6.7 Vaikutuksia nuorten yksinäisyyden kokemuksiin

Nuoret kuvaavat sitä, että vaikka ihmissuhteet eivät olisi lisääntyneet, ovat yksinäisyyden kokemukset vähentyneet. Jo pelkkä tieto siitä, että on joku, jota kiinnostaa ja joka välittää, vähentää yksinäisyyttä. Samoin tieto siitä, että kerran viikossa näkee varmasti jonkun ja ei tarvitse olla hetkeen yksin. Yksinäisyys ei ole niin nujertavaa, kun on joku, jonka tapaamista odottaa.

Yksinäisyydestä selviämiseen tai eroon pääsemiseen vaikuttaa yksilötasolla kaksi eri tekijää: omaehtoiset ja ulkoisen tekijät (Lagus & Honkela 2016, 273; Junttila 2018, 108, 126). Ulkoisiin tekijöihin ei pysty itse vaikuttamaan, sillä niihin liittyy myös muut ihmiset ja ympäröivien yhteisöjen tavat toimia. Kun yksinäisyys on pysyvä sisäinen olotila, ei välttämättä ympäristön muuttumisella suotuisammaksi ole suoraa merkitystä yksinäisyyteen. Tässä tilanteessa myönteiset muutokset harvoin tapahtuvat hetkessä. (Lagus & Honkela 2016, 273.) Tämä asia selittää sitä, ettei nuorten yksinäisyyden kokemukset ole välttämättä kadonneet Homies Youth Workin toiminnassa mukana olon aikana. Osa nuorista kuvaa, että yksinäisyyden tunne vähenee tai poistuu niissä hetkissä, kun Homies Youth Workin työntekijät ovat läsnä.

Nuorten haastatteluista käy ilmi, että yksinäisyyden vähentymisen ajatellaan tapahtuvan niissä hetkissä, kun ollaan muiden seurassa. Esille nousee kaipuu vapaa-ajan tekemisestä, joka vähentäisi yksinäisyyttä. Junttilan (2018, 157) mukaan yksinäisyyden tunteesta eroon pääseminen on lyhyessä ajassa vaikeaa, silti se ei ole mahdotonta. Jos mahdollisuudet ja tapahtumat elämässä ovat suotuisia, voivat syvät yksinäisyyden kokemukset muuttua lyhyellä aikavälillä voimakkaaseen yhteisöllisyyteen ja ystävyyteen. Sen lisäksi, että ulkoiset tekijät muuttuvat, tarvitsee myös yksilön omaehtoisten tekijöiden muuttua. Näiden mielelle haitallisten ajatusten purkamiseen tarvitaan usein monimuotoisia työskentelytapoja. Kun haitalliset ajatukset liittyvät tiedostamattomiin mielle yhtymiin, ei niiden purkaminen useinkaan onnistu pelkästään älyllisellä tai kielellisellä tasolla. (Lagus & Honkela 2016, 273.) Kuitenkin nuorten puheista nousee

esiin, että jo pelkästään keskustelut työntekijöiden kanssa ovat vähentäneet yksinäisyyttä. Eräs nuori kertoo, että työntekijöiden kanssa käytyjä keskusteluja on voinut palauttaa mieleen, kun on ollut yksin ja samalla on saanut lisää aikaa hakeutua muiden ihmisten seuraan.

Junttila (2018, 162) kertoo, että iso osa ihmisistä, jotka olivat kirjoittaneet yksinäisyyden kokemuksistaan tutkijoille, olivat pääasiassa uskoneet siihen, että tulevaisuudessa yksinäisyys väistyy ja he löytävät elämäänsä oikeanlaisia ihmissuhteita. Haastattelun tulevaisuuden muistelu -tehtävässä nuoret kuvasivat, etteivät koe enää kahden vuoden päästä yksinäisyyttä tai yksinäisyys on vähäistä tai väistymässä. Myös heidän maailmassaan toivoa oli yksinäisyyden vähenemisen suhteen.

6.8 Mitä ne hyvät käytännöt olivatkaan?

Hyvät käytännöt ovat olleet nähtävissä läpi tulosten. Kyse on kuitenkin lopulta pienistä, mutta sitä merkityksellisemmistä asioista, joten ne voivat helposti hukkaa kaiken muun tiedon joukkoon. Tässä kappaleessa poimitaan jo aiemmin mainitut hyvät käytännöt yhteen ja pureudutaan tiiviisti vain niihin.

Siitä huolimatta, että työntekijät ovat ammattilaisia he voivat olla nuorille kavereita, tukipilareita, ystäviä tai vaikka isoveljiä. Työntekijän ammatillisuus näkyy tekoina, he ovat taitavia siteen luoja, he ymmärtävät nuoria ja heidän tarpeitaan. Heidän kanssaan on turvallista olla, heillä on taito kohdata eivätkä he tee ennako-oletuksia, lisäksi he tekevät työtä sydämellä. Miten tämä sitten näkyy toiminnassa? Työntekijät kertovat mielipiteitään ja he ottavat kantaa asioihin ja haastavat ajattelemaan eri tavoilla. Työntekijät ovat inhimillisiä ihmisiä, joiden kautta nuori voi peilata omaa toimintaansa. Työntekijät kertovat nuorille siviiliminästäan joitakin asioita, jotta nuorella on mahdollisuus tutustua työntekijään myös ihmisenä. Tämä on herättänyt luottamusta nuorissa. Työntekijä voi olla kaivattu kaveri ja se jo itsessään voi vähentää yksinäisyyden kokemuksia.

Työntekijät lähestyvät asioita positiivisesti. Nuorten huolia kuunnellaan ja ne otetaan vakavasti, huolien niin sanottuun vatvomiseen ei kuitenkaan lähdetä mukaan. Nuoria rohkaistaan ja kannustetaan unelmoimaan ja unelmien toteuttamista tuetaan. Asioita ei nähdä mahdottomina tai esteinä, ja tätä viestiä viedään nuorille.

Nuoria huomioidaan positiivisesti. Heitä pidetään arvokkaina ja ainutlaatuisina. He saavat positiivista palautetta toiminnastaan ja heitä kannustetaan. Nuoria kehuaan ja asioita sanotaan ääneen eikä kiitoksen antamista pelätä. Kun nuoresta ei kuulu, hänen kuulumisiaan kysytään ja merkkipäivänä häntä muistetaan, ehkä jopa yllätetään. Ne ovat merkkejä siitä, että nuori huomioidaan yksilönä ja hän on arvokas.

Mielestäni nuorilähtöisyys ja rajattomuus limittyvät monin osin toisiinsa. Nuorten yhteydenottoihin vastataan nopeasti. Tapaamisten määrät mukautuvat nuoren tarpeisiin. Yksilövalmennuksilla on alku ja loppu, mutta sen välillä tapahtuvat asiat määräytyvät nuoren tarpeiden mukaan. Ilmassa ei ole koko ajan ajatusta siitä, että toiminta on päättymässä ja tapaamisten määrää lasketaan. Nuori voi ehdottaa toimintaa ja toiveita toteutetaan. Yhteyttä voi ottaa myös virka-aikojen ulkopuolella, vaikka tämä voi tarkoittaa, ettei vastausta saa heti, sillä myös työntekijöillä on lepoaika sekä heidän työ- ja vapaa-aikansa ovat erillään toisistaan.

6.9 Yhteenveto tuloksista ja kehittämisen kohdat

Nuoret kokevat tärkeäksi sen, etteivät työntekijät tule ammattilaisen roolissa tapaamiin, vaan he ovat aitoja itsejään, eikä ole luvaton ajatella työntekijöitä kavereina. Työntekijöitä kavereiksi kuvaavat nuoret sanoittavat myös sen, että tietävät työntekijöiden olevan työntekijöitä, vaikka eivät sitä korostakaan. Ammattilaisuus näkyy varmuutena toiminnassa. Keskusteluissa työntekijät tuovat uusia näkökulmia esille ja kertovat myös omia mielipiteitään. Tämä on herättänyt luottamusta ja rohkaissut nuoria kertomaan omista asioistaan työntekijöille. Työskentelyn positiivinen kärki luo samaistuttavaa iloa ja aitoutta myös nuorten toimintaan.

Minätietoisuutta nuorten kanssa on käsitelty keskustelemalla arvoista ja itsetunnosta ja niihin liittyen on tehty tehtäviä. Nuoret kuvaavat saaneensa Homies Youth Workin myötä rohkeutta elämäänsä ja he ovat toiminnan myötä oppineet tuntemaan sekä näkemään maailmaa eri tavoilla. Samalla he ovat tutustuneet itseensä ja oppineet kehittämään uusia ajattelu- ja suhtautumistapoja asioihin. Nuorten kanssa on opeteltu luomaan tavoitteita. Talvion ja Klemolan (2017) mukaan se, ettei anneta valmiita vastauksia, vaan laaditaan tavoitteita ja kuljetaan niitä kohti kehittää minätietoisuutta. (Mt. 30–34). Nuorten kanssa on tehty unelmatyöskentelyä ja nuoret ovat päässeet toteuttamaan myös isoja unelmia, muun muassa keräämällä rahaa yhdessä ja matkustamalla Lappiin.

Ihmisen minätietoisuus kehittyy muilta saadun palautteen mukaan (Ahonen & Loh-taja-Ahonen 2011, 14.). Nuoret saavat huomattavan paljon positiivista huomiota, kannustusta ja palautetta työntekijöiltä. Voi olla, että nuori ei ole aiemmin saanut arvostusta niistä asioista, joista hän työntekijöiltä sitä saa. Nuoren arvokkuutta ja tärkeyttä korostetaan sanojen ja arvostavan vuorovaikutuksen lisäksi merkki- ja juhlapäivinä.

Nuorten ihmissuhteiden määrät ovat toimintaan tullessa olleet melko vähäisiä. Homies Youth Workin toiminta itsessään on tuonut muutamille lisää kavereita ja tuttuja ja mahdollisuuden olla Homies-heimon kautta vuorovaikutuksessa muiden nuorten kanssa. Nuorilla on selvä kaipuu uusiin kaverisuhteisiin, mutta niiden löytyminen koetaan haasteellisena. Toiminnassa olevat nuoret ovat päässeet puhumaan tarpeistaan ihmissuhteissa ja käymään keskustellen lävitse nykyisien ihmissuhteiden haasteita. He ovat saaneet vinkkejä ihmissuhteisiin ja erään nuoren mukaan se on vähentänyt draamaa hänen elämässään. Työntekijät ovat mallintaneet omalla käytöksellään hyviä sosiaalisia taitoja. Sosiaalinen vuorovaikuttaminen muiden kanssa tukee sosiaalisten taitojen kehittymistä (Keltikangas-Järvinen 2010, 53–54). Työntekijät itsessään koetaan kavereiksi ja he ovat kaivattuja ihmissuhteita nuorten elämässä.

Nuoret ovat saaneet vahvasti tukea omien päätösten tekemiseen. Mahdollisesti vanhemmat tai muu ympäristö on pyrkinyt vaikuttamaan nuoriin ja Homies Youth Workin työntekijöiltä he ovat saaneet uusia näkökulmia asioihin. Nuoret ovat rohkaistuneet ja alkaneet tekemään valintoja elämässään, lisäksi he ovat saaneet työkaluja työstää omia ajatuksiaan ja päätöksiään. Nuoret ovat tutustuneet eri toimijoiden harrastus- ja vapaa-ajanvietto mahdollisuuksiin. He ovat saaneet tukea niin koulupaikan vaihtoon, opintojen eteenpäin saattamiseen, Kela-asioiden ja koirapelonkin hoitoon. Oppimista on tapahtunut normaalin kanssakäymisen lomassa ja myös huomaamatta.

Ensimmäisestä tapaamisesta alkaen toiminta muokataan nuoren tarpeiden mukaan. Tapaamiset ovat olleet monen kirjavaa, ne ovat voineet pitää sisällään taitojen harjoittelua, asioiden hoitamista, rentoutumista, keskusteluja ja ihan vain yhdessä oloa. Nuorille on tärkeää, että työntekijöihin voi olla yhteydessä myös virka-aikojen ulkopuolella. Samalla nuoret tiedostavat, etteivät työntekijät vastaa välttämättä heti yhteydenottoihin. Nuoret kiittävät sitä, ettei tapaamisten määrää ole rajattu, eikä ole sellaista tunnetta, että asiakkuuden päättämiseksi olisi kiire. Nuorilla on huoli siitä, että riittääkö työntekijöiden aika kaikille. Tästä huolesta huolimatta heillä on pääasiassa kokemus, että työntekijöiden kanssa on joustavaa sopia tapaamisaikoja. Nuoret toivovat, että Homies Youth Workin työntekijät ovat mukana heidän tulevaisuudessaan, kaverina tai työntekijöinä.

Usean haastateltavan nuoren yksinäisyyden kokemukset ovat alkaneet jo lapsuudessa tai varhaisnuoruudessa. Toisilla yksinäisyys on helpottanut hetkellisesti vuosien aikana, mutta jokainen kuvaa edelleen kokevansa ajoittain yksinäisyyttä. Yksinäisyyttä nuoret kuvaavat seuraavasti: ulkopuolisuuden tunnetta, raastavaa oloa, ei tule huomatuksi, pahoinvointia sekä piittaamattomuutta omaa itseään ja hyvinvointiaan kohtaan. Yksinäisyys ei ole oma valinta, eikä sitä ei ole halunnut kokea. Kaikki muuttuu harmaaksi, jopa oma olemassaolo.

Nuoret kuvaavat, että yksinäisyyden kokemukset ovat vähentyneet Homies Youth Workissa mukanaolon aikana. Työntekijät itsessään ja tieto siitä, että kerran viikossa

on odotettu tapaaminen, vähentävät nuorten yksinäisyyttä. Keskusteluista työntekijöiden kanssa nuoret ovat saaneet keinoja yksinäisyyden käsittelyyn. Tulevaisuutensa nuoret näkevät vähemmän yksinäisenä.

Haastattelujen sekä asiakaspolkujen kautta kehitettäväksi nousi joitakin asioita. Nuoret kuvasivat, että Homies-heimon tapaamisissa yhteishenki on laskenut. Toisille nämä tapaamiset aiheuttivat ulkopuolisuuden tunnetta. Nuoret toivoivat tukea toisiin nuoriin tutustumiseen yhteisissä tapaamisissa. Samalla esille tuli, että nuorilla oli toisistaan eriävät ajatukset siitä, kenelle Homies-heimo on tarkoitettu ja mikä sen tarkoitus on. Tämä vaikuttaa vaativan tarkennusta nuorten keskuudessa. Yksilötapaamisten suhteen nuorilta tuli toivetta, että sisällöissä olisi enemmän vaihtelua.

Nuorten haastatteluissa kävi ilmi, että toiset nuoret kokevat saavansa työntekijän kanssa sovittua tapaamisia hyvin nopeasti ja toisaalta tuli myös viestiä siitä, että tapaamisia on haastava sopia ja niiden ajankohta sijoittuu useiden viikkojen päähän. Vaikuttaa siltä, että nuorilla on kokemus siitä, etteivät he ole yhdenvertaisia työntekijöille ja tätä eräs nuori myös sanoitti. Yleisesti nuoria huolesti, kuinka työntekijöiden aika riittää kaikille nuorille ja haastateltavat toivat esiin, että toivoisivat toiminnalle lisää rahaa ja henkilökuntaa.

7 POHDINTA

Tässä luvussa tulen pohtimaan opinnäytetyön onnistumista omasta näkökulmasta ja tilaajan palautteen mukaan. Tutkimuskysymykseni vaihtuivat vaikuttavuuden arvioinnista, hyvien käytäntöjen arvioimiseen, Homies Youth Workin vaikutuksista nuoriin ja heidän yksinäisyyden kokemuksiinsa. Ottaen tämän huomioon voin sanoa onnistuneeni työssä hyvin.

Kuitenkin joitakin asioita tekisin toisin. Nuorten teemahaastattelut ja työntekijöiden ryhmähaastattelun kysymykset olisin miettinyt hieman eri näkökulmasta. Muutokset eivät olisi olleet suuria, mutta esimerkiksi nuorille olisin asettanut enemmän kysymyksiä toiminnan sisällöstä ja rakenteista.

Homies Youth Workin väliraportissa vuosilta 2017–2018 todetaan, että tärkeäksi ja vaikuttavaksi koettiin kokeileva, nopea ja liikkuva työote (Muutila ry 2019). Opinnäytetyön pohjalta voin sanoa, että samat asiat ovat nousseet myös tässä työssä esille. Nuoret kuvasivat nopeaa reagointia ja olivat iloisia, että työntekijöitä saattoi tavata monessa ympäristössä. Itsessään kokeilevuus ei kuulunut nuorten haastatteluissa. Eikä sen varmasti siellä kuulukaan kuulua, sillä se on työtä, jota tehdään enemmän pinnan alla, eikä nuorilla välttämättä ole tietoa siitä, että milloin on kyse kokeilusta.

Tilaaaja kuvaa työtä heille arvokkaaksi, sillä se tuo ymmärrystä niistä asioista, jotka ovat vaikuttaneet toiminnassa mukana oleviin nuoriin. Työn he kuvaavat jäsentävän heidän toimintatapojaan, ja se on tuonut myös uutta tietoa tilaajalle. Lisäksi tilaajan on ollut helppo tunnistaa työstä Homies Youth Workin toiminta ja heille on ollut ilo huomata, että asiat, jotka työntekijöille ovat tärkeitä, ovat myös nuorille merkittäviä. Työssä nousee esiin myös nuorisotyönkentällä aiemmin keskustelua herättäneet asiat, eli työntekijän kaverillinen rooli ja työntekijän tärkeys nuorelle sekä työntekijän vaikutus nuoren yksinäisyyteen.

Vaikuttavuuden mittaaminen kerryttää kokemusta, joka auttaa seuraavalla kerralla onnistumaan paremmin (Aistrich 2014). Tämä tuli itselleni esiin todella vahvana. Tällä kerralla minulla ei ollut kokemusta vaikuttavuuden mittaamisesta ja tulin huomaamaan, että vaikuttavuus tarkoittaa paljon laajempaa asiaa kuin aluksi olin osannut edes ajatella. Ensi kerralla tiedän jo paljon enemmän vaikuttavuuden mittaamisesta ja oikeastaan myös siitä, mitä vaikuttavuus on. Tutkimuksen tekemisen lisäksi iso oppi on ollut vaikuttavuuden termistöön tutustuminen. Tulevana yhteisöpedagogina on ollut kunnia päästä tutustumaan läheltä aivan uudenlaisen nuorisotyömuodon kehittämisen vaiheisiin ja kuulemaan nuorten kokemuksia siitä.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen ajatuksena on tuoda esiin tutkittavien käsityksiä heidän maailmastaan niin hyvin kuin se on mahdollista. On kuitenkin huomioitava se, että tutkija vaikuttaa saatavaan tietoon sen jokaisessa eri vaiheessa ja kyse on tutkijan tulkinnoista. Tutkija sovittaa tutkittavilta saatua tietoa omiin käsitteistöihinsä. On siis erittäin tärkeää, että tutkija pystyy dokumenteillaan kuvaamaan, miten hän on kuvannut tutkittavien maailmaa juuri niin kuin on tehnyt. Tärkeää on myös huomioida, että kaikki mahdollinen aineisto on otettu huomioon. (Hirsjärvi & Hurme, 189.) Tutkimuksessa olen ottanut huomioon kaiken aineiston, kuitenkin näkökulma on ollut nuorten ajatusten tutkimisessa ja kuulemisessa. Vaikka työntekijöiden näkökulmia on otettu esille, on niistä vain pieni osa päässyt tutkimukseen, sillä nuorten kokemukset ja ääni ovat keskiössä.

Kun puhutaan triangulaatiosta tutkimuksen luotettavuuden yhteydessä, tarkoitetaan triangulaatiolla sitä, että verrataan yhdellä menetelmällä saatua tietoa muista lähteistä saatuun tietoon. Jos nämä tiedot ovat yksimielisiä voidaan sanoa, että tieto ja tulkinta ovat saaneet vahvistusta. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 189.) Tässä opinnäytetyössä tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että asiakaspolut ja haastattelut vahvistavat toisiaan ja myös eri nuorten ja työntekijöiden haastattelut vahvistavat monilta osin toisiaan. Huomioitavaa on myös se, että mahdollista olisi ollut, että työntekijöiden ja asiakkaiden ajatukset ja kokemukset olisivat eronneet toisistaan. He katsovat asioita kuitenkin jonkin verran eri puolilta. On siis selvää, että haastatteluista tekemäni tulkinta on ollut samaa kuin muualta saamani tieto. Toki yksin haastatteluista saamani tieto on määrällisesti niin suurta, että kaikelle sille ei löydy vahvistusta toisten haastatteluista tai muista lähteistä.

7.2 Opinnäytetyön vaikuttavuus, hyöty ja yleistettävyys

Yksinäisyys on ollut esillä mediassa paljon ja sen ympärille on järjestetty myös teemaviikko (Vuorinen 2018) ja se on ollut aiheena useaan kertaan esimerkiksi Keski-Suomen maakunnan päälehdessä, Keski-suomalaisessa (Keski-suomalainen 2019). Yksinäisyys on keskustelua herättävä aihe, jonka olemassa oloa on viime vuosina haluttu tehdä näkyvämmäksi ja näin ollen myös sen sanoittaminen on saattanut tulla helpommaksi. Tämä opinnäytetyö on myös yksi kanava yksinäisyyden esiin tuomiseksi.

Opinnäytetyön suurin arvo on sen tilaajalle. Tilaaja kertoo hyödyntävänsä opinnäytetyötä toiminnan tietoisempaan kehittämiseen ja käyttävänsä sitä lähteenä tiedotusympäristöissä. Lisäksi opinnäytetyötä käytetään hankkeen loppuraportissa. Tieto siitä, että työ on tehty tarpeeseen, on tärkeää sen tekijälle!

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaamiseen tarvitaan keskipitkä, 3–6-vuotta, tai pitkä, yli kuuden vuoden aikaväli. Yhteiskunnallisen kehityksen mittaamiseen tarvitaan konkreettisia muutoksia ihmisten elämässä ja yhteisöjen ja yhteiskunnan rakenteissa. Muutokset täytyy olla perusteltavissa ja niiden täytyy olla vaikuttavina tekijöinä yhteiskunnallisen hyödyn syntyyn. (Heliskoski, Humala, Kopola, Tonteri & Tykkyläinen 2018, 6). Tällä tutkimuksella ei ole edellytyksiä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseen. Aineisto on suppea ja se kuvaa tilaajan palvelun vaikutuksia ja hyviä käytäntöjä, eikä niitä voi suoraan verrata muuhun toimintaan. Selvää kuitenkin on, että monet Homies Youth Workissa hyviksi havaitut toimintatavat olisivat toimivia myös laajalti nuorisotyössä ja muussa asiakas- ja valmennustyössä. Voidaan siis sanoa, että hyvistä käytännöistä loistava asenne olisi syytä monistaa moneen muuhun toimintaan.

Nuoriso- sekä järjestötyö ovat yhteisöpedagogien vahvaa osaamisalaa. Opinnäytetyön tilaajassa yhdistyvät nämä molemmat. Kyseessä on yhdistys, jonka alla toimii hanke, jonka asiakkaita ovat nuoret. On siis selkeää, että työllä on vahva kiinnike toimialaan.

Soanjärvi (2011, 9–11) kuvaa, kuinka nuorisotyön kenttää on 2000-luvulla rakennettu uudestaan ja paranneltu laman jälkeisten leikkauksien jäljiltä. Nuorisotyöltä odotetaan tehokkuutta ja samaan aikaan on epäselvä kuva siitä, mitä nuorisotyö todella tarkoittaa. On siis tärkeää, että tämä opinnäytetyö tuo esiin nuorisotyön kehittämistä ja tutkimista, sillä usein nuorisotyön resurssit ovat vähäisiä ja ne keskitetään nuoriin ja heidän kanssaan olemiseen.

7.3 Jatkotutkimusaiheet

Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen opinnäytetyö ei arvioinut Homies Youth Workin vaikuttavuutta, vaan vaikutuksia ja hyviä käytäntöjä. Hyvä aihe jatkotutkimukselle olisi arvioida opinnäytetyössä esiin nousseiden vaikutusten ja hyvien käytäntöjen vaikuttavuutta. Luotettavan tästä mahdollisesta jatkotutkimuksesta tekisi pitkäjäksoinen tutkiminen. Alkaen siitä, kun nuori tulee toimintaan ja päättyen jatko seurantaan, kun nuori on jo lopettanut toiminnassa mukana olon. Tämän kaltainen tutkiminen veisi aikaa ja resursseja huomattavan paljon ja todennäköisesti se voisi olla osittain myös resurssien haaskausta.

Helpompaa ja kannattavampaa olisi ottaa tutkimuksessa esiin nousseita hyviä käytäntöjä jatkotutkittavaksi ja raportoida niiden tarkkaa kuvausta. Esimerkiksi tuloksissa vahvasti esiin noussut työntekijöiden rooli olisi mielenkiintoinen tutkimuksen aihe. Tilaaja tiedostaa asian nostattavan niin kriittisiä kuin positiivisia mielipiteitä ja siksi olisi mielenkiintoista, että asiaa tutkittaisiin enemmän ja verrattaisiin sitä perinteisimpiin nuorisotyön rooleihin. Tämä opinnäytetyö voi olla alku moniin muihin tutkimuksiin. Sen voidaan ajatella parhaimmillaan olevan ovi, jonka kautta on helpompaa siirtyä uusien tutkimusaiheiden pariin.

LÄHTEET

- Aistrich, Matti 2014. Is it worth trying to measure impact? Sitra. Viitattu 23.8.2019. <https://www.sitra.fi/en/articles/it-worth-trying-measure-impact/>
- Ahonen, Risto & Lohtaja-Ahonen, Sirke 2011. Palaute kuuluu kaikille. Kuopio: Infor.
- Alastalo, Marja & Åkerman, Marja & Vaittinen Tiina 2017. Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti & Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna (toim.). Tutkimushaastattelun käsikirja. Tallinna: Vastapaino, 214–232.
- Dunderfelt, Tony 2010. Ilon psykologia. Juva: PS-kustannus.
- Erkko, Anna & Hannukkala, Marjo 2018. Mielenterveys voimaksi. 5. painos. Lahti: Suomen Mielenterveysseura.
- Harisalo, Risto & Miettinen, Ensio 2010. Luottamus. Pääomien pääoma. Verkkojulkaisu. Viitattu 27.8.2019.
- Heiskanen, Risto 2005. Vaikuttavuus arviointitutkimuksen rivien välissä. Teoksessa Räsänen, Pekka & Anttila, Anu-Hanna & Melin, Harri. Tutkimusmenetelmien pyönteissä. Juva: PS-kustannus, 39–65.
- Heliskoski, Jonna & Humala, Heidi & Kopola, Riina & Tonteri Anna & Tykkyläinen, Saila 2018. Vaikuttavuuden askelmerkit. Työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille. Sitran selvityksiä 130. Verkkojulkaisu. Viitattu 14.8.2019. <https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Gaudeamus Helsinki University Press Oy Yliopistokustannus.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2016. Tutki ja kirjoita. 21. painos. Porvoo: Tammi.
- Jansson, Tove 2017. Kertomus näkymättömästä lapsesta ja kuusi. EU: WSOY.
- Junttila, Niina 2015. Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. EU: Tammi.
- Junttila, Niina 2018. Kaiken keskellä yksin. Aikuisten yksinäisyydestä. EU: Tammi.
- Kainulainen, Sakari 2016. Yksinäisen elämänlaatu. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus Oy, 114–125.
- Kauhanen, Jussi 2016. Yksinäisen terveys. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus Oy, 96–113.
- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WSOY.
- Keskisuomalainen 2019. Aiheet. Yksinäisyys. Viitattu 5.9.2019. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005630409.html>
- Kinnunen, Viljami 2015. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Ronnie Djupsund. Nuorisotyön tavoitteet ja perustat. Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta, 55–70. Viitattu 27.8.2019. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Kokko, Riitta-Liisa 2007. Tulevaisuuden muistelu –palaveri – toiveikkuutta tuottava yhteistyömenetelmä. Julkaisussa Yhteiskuntapolitiikka –YP 72 (2007), 166–174. Viitattu 17.8.2019. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100706/072kokko.pdf?sequence=1>
- Kolehmainen, Marjo 2019. Koti nuorisotyön toimintaympäristönä. Blogikirjoitus. Viitattu 20.7.2019. <https://www.humak.fi/blogit/koti-nuorisotyon-toimintaymparistona/>
- Kontula, Osmo & Saari, Juho 2016. Yksinäisyys parisuhteessa. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus, 164–181.
- Kuula, Arja 2014. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vantaa: Vastapaino.
- Lagus, Krista & Honkela, Timo 2016. Yksinäisyys mielen rakenteissa. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus, 273–295.
- Leskinen, Eija 2009. Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Juva: PS-kustannus.
- Muutila ry 2016. Kotoa yhteisöihin. Projektisuunnitelma 2017-2020.
- Muutila ry 2017. Toimintasuunnitelma 2018.
- Muutila ry 2018. Homies Youth Work kotisivut. Viitattu 18.7.2019. <https://muutila.fi/homiesyouthwork/>
- Muutila ry 2019. Väliraportti 2017–2018 STEAlle.
- Myllyniemi, Sami 2015. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 23.7.2019. https://issuu.com/tietoanuorista/docs/nuorisobarometri_2015_issuu
- Myllyniemi, Sami 2016. Katse tulevaisuudessa. Nuorisobarometri 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 24.7.2019. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2017/03/Nuorisobarometri_2016_WEB.pdf
- Müller, Kiti & Lehtonen, Johannes 2015. Yksinäisyys, aivot ja mieli. Teoksessa Juho Saari (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus, 73–95.
- Mäkitalo, Jorma 2008. Vaikuttavuuden arviointi kehittyvissä järjestelmissä. Teoksessa Mäkitalo, Jorma & Turunen, Jorma & Vilkkumaa, Ilpo (toim.) Vaikuttavuus muutoksessa. Oulu: Verve, 112–122.
- Nuorisolaki 1285/2016.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. PISA-tutkimus ja Suomi. Viitattu 21.7.2019. <https://minedu.fi/pisa>
- Paasio, Petteri 2016. Vaikuttavuus ja sen arviointi. Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn mittaaminen ja arviointi –seminaarin 17.11.2016 -esitysdiat. Viitattu 2.8.2019. https://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hyvinvoinnin_ja_toimintakyvyn_mittaaminen_ja_arviointi_-_seminari/Paasio.pdf
- Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami 2019. Vaikutusvaltaa Euroopan laidalta. Nuorisobarometri 2018. Viitattu 23.7.2019. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/03/NB_2018_web.pdf

- Pietilä, Ilkka 2017. Ryhmäkeskustelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti & Nikander, Pirjo & Ruusu vuori, Johanna (toim.). Tutkimushaastattelun käsikirja. Tallinna: Vastapaino, 111–130.
- Pohjola, Anneli 2012. Tutkimukseen perustuva vaikuttavuus. Teoksessa Pohjola, Anneli & Kemppainen, Tarja & Väyrynen, Sanna. Sosiaalityön vaikuttavuus. Tampere: Lapin yliopistokustannus, 19–42.
- Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse. Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Viitattu 1.9.2019. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/etsivan_katse.pdf
- Rauas, Minna 2014. Pieniä tekoja, suuria asioita. Nuorisotyön eettinen näkökulma. Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisu. Viitattu 8.9.2019. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/10/julkaisu_humak_pienia_tekoja_suuria_asi-oita_web_1m.pdf
- Saari, Juho 2019. Sanoja yksinäisyydestä vol. 2 -seminaari. 5.4.2019. Jyväskylä.
- Siurala, Lasse 2014. Nuorisotyön arviointi – kehittämisajatuksia. Viitattu 5.9.2019. https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2018-10/kanuuna_nuorisotyon_arviointi.pdf
- Soanjärvi, Katariina 2011. Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Nuorisotyön villiä kenttää kesyttämässä. Jyväskylän Yliopisto. Viitattu 7.9.2019. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/27118/9789513943370.pdf>
- Sulkunen, Pekka 2005. Vaikuttavuus arviointitutkimuksen rivien välissä. Teoksessa Räsänen, Pekka & Anttila, Anu-Hanna & Melin, Harri (toim.) Tutkimusmenetelmien pyörteissä. Juva: PS-kustannus, 39–52.
- Suomen sosiaali ja terveys ry 2019. Toiminnan vaikuttavuus. Järjestöopas. Viitattu 2.8.2019. <https://www.soste.fi/jarjestoopas/toiminnan-vaikuttavuus/>
- Svendsen, Lars 2015. Yksinäisyyden filosofia. Juva: Docendo Oy.
- Talvio, Markus & Klemola, Ulla 2017. Toimiva vuorovaikutus. Juva: PS-kustannus.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Hyvät käytännöt. Viitattu 23.8.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-ase-massa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/hyvät-kaytannot>
- Tiilikainen, Elisa 2016. Polkuja yksinäisyyteen. Teoksessa Saari, Juho (toim.) Yksinäisten Suomi. Tallinna: Gaudeamus, 129–148.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Latvia: Tammi.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Latvia: Tammi.
- Ukkonen, Milla 2015. Jyväskylän Katulähetys ry. Mennään niiden kotiin. Kotinuorisotyö tavoittamassa maahanmuuttajataustaisia tyttöjä ja nuoria naisia. 2015. Jyväskylä: Jyväskylän Katulähetys ry, Polku kotiin -projekti (2013–2015). Viitattu 20.7.2019. <http://www.jklkl.fi/wp-content/uploads/2018/12/Mennaan-niiden-kotiin.pdf>

Vilkkuma, Ilpo 2008. Vaikuttavuuden käytäntö rakentuu teorialle. Teoksessa Mäkitalo, Jorma, Turunen, Jorma & Vilkkumaa, Ilpo (toim.) Vaikuttavuus muutoksessa. Oulu: Verve, 111.

Vuorinen, Terho 2018. IS:n yksinäisyysviikko herätti halun auttaa – ”Olemme saaneet puheluita ympäri Suomen”. Iltasanomat. Viitattu 5.9.2019. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005630409.html>

LIITTEET

LIITE 1: Nuorten haastattelurunko

Nuorten teemahaastattelun runko

Tutustumista

Kuka olet?

Ikä?

Missä asuu?

Mitä teet arjessasi?

Mitä kouluja olet käynyt? Mitä töitä tehnyt?

Homies Youth Work

Mukaan tulo ja elämä ennen Homies Youth Workia

Milloin olet tullut toimintaan mukaan?

Oletko mukana vielä vai lopettanut?

Mistä syystä tulit mukaan toimintaan?

Kuinka otit ensi askeleesi kohti Homies Youth Workia?

Mistä sait kuulla Homies Youth Workista?

Millaista arkesi oli ennen Homies Youth Workia? (Tarkentavia kysymyksiä esim. arki, koulu/työ, vapaa-aika, kaverit, ihmissuhteet, perhe...)

Mukana olo

Miten usein teillä on/oli tapaamisia?

Entä muuta yhteydenpitoa?

Mitä tapaamisilla teette?

Miltä tapaamiset tuntuvat? (Tähän tarkentavia kysymyksiä vastausten mukaan, esim. mistä huomaat tuon tunteen x, mistä se syntyy jne.)

Mikä Homies toiminnassa on tuonut iloa?

Mikä on sellaista, mitä haluaisit Homies Youth Workissa muuttaa?

Miten kuvaisit tyytyväisyyttäsi Homies Youth Workiin?

Millaista arkea elät nyt, verrattuna aikaan ennen Homies Youth Workia? (Muutosten ääneen sanomista – onko Homies Youth Workilla ollut osuutta näihin muutoksiin?)

Merkitystä

Millaisia työntekijä(t) ovat? Miltä heidän kanssaan työskentely tuntuu?

Onko sillä väliä, millaisia työntekijät ovat?

Onko Homies vaikuttanut ihmissuhteisiisi?

Mitkä ovat parhaita hetkiä arjessasi? Mitkä niihin vaikuttaa?

Mikä on ollut parasta, mitä olet kokenut Homies Youth Workin kanssa?

Mitä Homies on tuonut elämääsi?

Yksinäisyys ja ihmissuhteet

(Määritelmä yksinäisyydelle, jos sitä kysytään. Silloinkin kysyn, että miten itse määritelen sen.

Määritelmä: Yksinäisyys on yksilön oma, subjektiivinen kokemus. Yksinäisyys ei välttämättä liity siihen, että ihminen olisi yksin. Ihminen voi kokea yksinäisyyden tunteita, vaikka olisi muiden ihmisten ympäröimänä ja vastaavasti ihminen, joka on yksin, ei välttämättä koe olevansa lainkaan yksinäinen.)

Ihmissuhteet

Keiden kanssa vietät aikaa?

Mitä teette?

Kuinka usein näette?

Mitä nämä ihmiset merkitsevät sinulle?

Määrittelyä ja merkitystä

Miltä yksinäisyys tuntuu?

Oletko koskaan miettinyt, että miten määrittelet yksinäisyyden? Miten määrittelet? Jos nyt mietit, niin miten määrittelet sen?

Yksinäisyyden alku/ennen

Milloin muistat ensimmäisen kerran kokeneesi yksinäisyyttä? Millainen kokemus se oli? (Lapsena, nuorena, aikuisena)

Miten kauan olet kokenut yksinäisyyttä? Onko se ollut jatkuvaa?

Miten yksinäisyys on näkynyt elämässäsi?

Miten kuvaisit yksinäisyyden kokemuksiasi ennen Homies Youth Workia?

Yksinäisyys nyt

Millaisissa tilanteissa koet yksinäisyyttä?

Miten yksinäisyys näkyy elämässäsi? Miten yksinäisyys vaikuttaa arkeen?

Miten kuvaisit yksinäisyyden kokemuksiasi nyt/ Homies Youth Workin jälkeen?

Miten Homies on vaikuttanut yksinäisyyteesi?

Lopuksi

Mistä unelmoit ja haaveilet? Jos vaikeaa, niin voi muuttaa asettelua, että mitä haluaisit elämässäsi tapahtuvan.

Tulevaisuuden muistelu:

1. Mieti millaista elämää haluaisit elää kahden vuoden kuluttua, eli kesällä 2021? (Miltä arkesi näyttää, ihmissuhteet, vapaa-aika, yksinäisyys, Homies Youth Workin merkitys elämässäsi)
→ Keskustelua
2. Mitä asioita on tapahtunut tämän kahden vuoden aikana, että olet päässyt tähän tilanteeseen?
→ Keskustelua

LIITE 2: Työntekijöiden ryhmäkeskustelun runko

Työntekijöiden ryhmäkeskustelun pohja

Kuinka Homies Youth Work on mitannut vaikuttavuutta?

- Määrällisesti? Entä laadullisesti?

Lähtökohta on rajattomuus, tavoitettavuus ja muokattavuus (nettisivuilla ei enempää tietoa, vain maininta). Kertokaa näistä.

Minkä hyödyn Homies Youth Work haluaa saada opinnäytetyöstäni?

Mitkä ovat kirjaamisen käytännöt?

- Mitä asiakaspolku teillä tarkoittaa? Mitä kirjaamisesta on yhdessä sovittu?

Miten työntekijöinä näette työntekijämuutokset? Kuinka ovat vaikuttaneet nuoriin, entä tiimiin? Miten toiminta on muuttunut?

Homies Ryhmät

- Kasvu Plan
 - o Mitä kuuluu? Keitä kuuluu? Mitä tehdään?
- Homies-heimo
 - o Nuorilla epäselvyyttä, ketkä kuuluu jne. Mitä Homies-heimo tekee, mihin pohjaa?
 - o Liittyvätkö kaikki Homies-heimoon?

Missä asioissa Homies Youth Work ei voi nuorta auttaa? Millaisilla perusteilla ei ole sopiva asiakkaaksi?

Miten Homies Youth Work on kehittynyt ja muuttunut vuosien aikana?

- Onko toiminnan tavoitteet ja mittarit muuttuneet ajan saatossa.
- Mikä alun ajatus oli vaikuttavuudesta? Onko se muuttunut?

Miten nuorten kanssa puhutaan yksinäisyydestä?

Mitä kehittämiskohteita näette toiminnassa?

Kuinka nopeasti nuoren yhteydenottoon vastataan?

Nuoret ilmeisesti puhuvat haastavistakin asioista. Miten rakennatte luottamusta nuoren ja työntekijöiden välille?

Nuoret kuvaavat suhdetta työntekijöihin läheiseksi. Kuinka läheistä suhdetta luodaan?

Miten ilmapiirin luomista nuorten kohtaamiin on pohdittu? Kuinka se rakentuu?

Homies Youth Workia pidetään pysyvänä elementtinä elämässä, nuoret tietävät kuitenkin, että rahoituksen jatkosta ei tiedetä. Kuinka nuorten ”jatkot” rakennetaan ja missä vaiheessa, jos jatkorahoitusta ei tule?

Kuinka nuorille löytyy aikaa kalenterista?

Millä perusteella aikoja ja tukea saa? Esim. kenelle intensiivisempi tuki ja kenelle ei.

Miten työntekijöinä näette oman roolinne? Miten olette miettineet omaa roolianne?

Kohtaaminen: Nuoret kokevat heidät kohdattavan ihmisinä, miten kohtaamista on mietitty?

Miten työntekijät huomioivat positiivisen palautteen, onnistumiset, tsemppaamisen, kannustamisen?